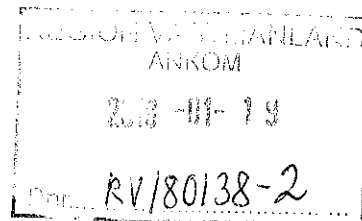

Regeringskansliet

Remiss

2018-01-19
Fi2018/00130/K

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning,
Kommunenheten
Jonathan Larkeus
08-405 31 92

Vissa ändringar i regleringen om tillstånd att ta emot offentlig finansiering

Remissinstanser

- 1 Riksdagens ombudsmän
- 2 Riksrevisionen
- 3 Kammarrätten i Stockholm
- 4 Förvaltningsrätten i Linköping
- 5 Svenska institutet för europapolitiska studier
- 6 Justitiekanslern
- 7 Domstolsverket
- 8 Revisorsinspektionen
- 9 Kommerskollegium
- 10 Försäkringskassan
- 11 Socialstyrelsen
- 12 Inspektionen för vård och omsorg
- 13 Folkhälsomyndigheten
- 14 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
- 15 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
- 16 Statens institutionsstyrelse
- 17 Myndigheten för delaktighet
- 18 Barnombudsmannen
- 19 Inspektionen för socialförsäkringen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-21 73 86
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgränd 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

- 20 E-hälsomyndigheten
- 21 Skatteverket
- 22 Bokföringsnämnden
- 23 Statskontoret
- 24 Upphandlingsmyndigheten
- 25 Statens skolverk
- 26 Statens skolinspektion
- 27 Specialpedagogiska skolmyndigheten
- 28 Sameskolstyrelsen
- 29 Skolforskningsinstitutet
- 30 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- 31 Stockholms universitet
- 32 Umeå universitet
- 33 Uppsala universitet
- 34 Konkurrensverket
- 35 Tillväxtverket
- 36 Regelrådet
- 37 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
- 38 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering
- 39 Kronobergs läns landsting
- 40 Skåne läns landsting
- 41 Stockholms läns landsting
- 42 Västmanlands läns landsting
- 43 Västernorrlands läns landsting
- 44 Örebro läns landsting
- 45 Bergs kommun
- 46 Bodens kommun
- 47 Botkyrka kommun
- 48 Burlövs kommun
- 49 Falkenbergs kommun

- 50 Göteborgs kommun
- 51 Halmstads kommun
- 52 Härnösands kommun
- 53 Kils kommun
- 54 Klippans kommun
- 55 Laholms kommun
- 56 Luleå kommun
- 57 Malmö kommun
- 58 Mora kommun
- 59 Mörbylånga kommun
- 60 Nacka kommun
- 61 Norrköpings kommun
- 62 Orsa kommun
- 63 Oxelösunds kommun
- 64 Ronneby kommun
- 65 Sigtuna kommun
- 66 Stockholms kommun
- 67 Storumans kommun
- 68 Säfte kommun
- 69 Torsby kommun
- 70 Trelleborgs kommun
- 71 Trosa kommun
- 72 Älvdalens kommun
- 73 Vansbro kommun
- 74 Örnköldsviks kommun
- 75 Aktiemarknadsbolagens förening
- 76 Akademikerförbundet SSR
- 77 Almega Utbildningsföretagen
- 78 Almi Företagspartner AB
- 79 Arbetsgivarföreningen Kfo

- 80 Coompanion
- 81 Famna – Riksorganisationen för Idéburen Vård och Social Omsorg
- 82 FAR
- 83 Folkbildningsrådet
- 84 Forum – Idéburna Organisationer med Social Inriktning
- 85 Friskolornas riksförbund
- 86 FUB För Barn, Unga och Vuxna med Utvecklingsstörning
- 87 Fysioterapeuterna
- 88 Föreningen Jag
- 89 Föreningen Sveriges Socialchefer
- 90 Företagarna
- 91 Föräldraalliansen
- 92 Handikappförbunden (HSO)
- 93 Idéburna Skolors Riksförbund
- 94 Intressegruppen för Assistansberättigade
- 95 Kommunala Företagens Samarbetsorganisation
- 96 Kristna friskolerådet
- 97 Landsorganisationen i Sverige
- 98 Lernia AB
- 99 Lärarförbundet
- 100 Lärarnas Riksförbund
- 101 Näringslivets Regelnämnd
- 102 Nätverket för en likvärdig skola
- 103 Paro Privata Assistansanordnares Riksorganisation
- 104 Pensionärernas Riksorganisation
- 105 Pingst – Fria Församlingar i Samverkan
- 106 Reumatikerförbundet
- 107 Riksförbundet för Förstärkt Familjehemsvård
- 108 Riksförbundet Pensionärsgemenskap
- 109 SKPF Pensionärerna

- 110 Skyddsvärnet
- 111 Småföretagarnas Riksförbund
- 112 Spf Seniorerna
- 113 Stockholms Stadsmission
- 114 Svensk sjuksköterskeförening
- 115 Svenska Kommunalarbetareförbundet
- 116 Svenska Kyrkan
- 117 Svenska Röda Korset
- 118 Svenska Vård
- 119 Svenskt Näringsliv
- 120 Sveriges advokatsamfund
- 121 Sveriges Akademikers Centralorganisation
- 122 Sveriges Kommuner och Landsting
- 123 Sveriges offentliga inköpare
- 124 Sveriges Skolledarförbund
- 125 Swedish Private Equity & Venture Capital Association
- 126 Tjänstemännens Centralorganisation
- 127 Unizon
- 128 Vision
- 129 Vårdförbundet
- 130 Vårdföretagarna Almega

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 19 april 2018**. Svaren lämnas elektroniskt, gärna i både word- och pdf-format, till fi.remissvar@regeringskansliet.se, med kopia till fi.ordning.och.reda@regeringskansliet.se. Ange diarienummer **Fi2018/00130/K** och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Frågor om remissen kan ställas till Jonathan Larkeus, tel. 08-405 31 92.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i slutbetänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

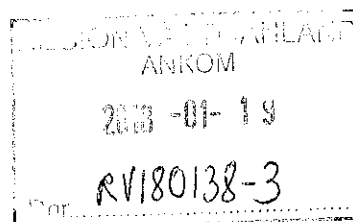
För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Önskas ett pappersexemplar av remissen, vänligen kontakta Danijela Arsic per e-post [danijela.arsic@regeringskansliet.se](mailto:danjela.arsic@regeringskansliet.se) eller telefon 08-405 56 60.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Magnus Bengtson
Expeditions- och rättschef

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning

Promemoria

Vissa ändringar i regleringen om tillstånd att ta emot
offentlig finansiering

Januari 2018

Promemorians huvudsakliga innehåll

Regeringen har i lagrådsremissen Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet föreslagit att ett krav på tillstånd för att få ta emot offentlig finansiering ska införas för juridiska personer som bedriver verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade socialtjänstlagen (2001:453) och skollagen (2010:800). Endast juridiska personer som kan visa att offentliga medel, utöver ett tillåtet rörelseresultat, kommer att gå till verksamhet enligt de lagarna ska få tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Inga värdeöverföringar föreslås få göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Verksamhet som omfattas av krav på tillstånd ska bedrivas i en separat juridisk person.

I denna promemoria föreslås vissa ändringar i och kompletteringar till de förslag som lämnats i lagrådsremissen.

En lägsta nivå om ett prisbasbelopp föreslås i den begränsning av rörelseresultatet som ställs som krav för att beviljas ett tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Den lägsta nivån utgör ett garanterat utrymme för en aktörs tillåtna rörelseresultat, oberoende av storleken på det operativa kapitalet. Förslaget syftar till att möjliggöra ett rörelseresultat för företag och organisationer som har ett litet operativt kapital och dessutom kan ha svårt att öka detta. Detta är i huvudsak aktörer med en låg omsättning.

I promemorian föreslås vidare att mindre långtgående krav ska gälla för den som ansöker om tillstånd att ta emot offentlig finansiering och är en ideell förening, en stiftelse, ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning eller en utländsk juridisk person med hemvist i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som motsvarar någon av de uppräknade associationsformerna. De särskilda kraven ska gälla under förutsättning att den juridiska personen har ett allmännyttigt syfte.

Förslaget innebär att sådan idéburen verksamhet som beskrivits ovan inte kommer att omfattas av kraven på en begränsning av rörelseresultat och värdeöverföringar eller kravet att verksamheten ska drivas i en separat juridisk person. Endast ett fåtal regler föreslås gälla för att sådana aktörer ska beviljas tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Den juridiska personen ska lämna en årsredovisning till tillsynsmyndigheten samt ha en auktoriserad eller godkänd revisor och får inte överlämna verksamhet till andra juridiska personer utan tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Förslagen innebär att idéburen verksamhet inte i onödan tyngs med administrativa åtgärder eller överflödiga krav som inte anpassats för deras verksamhet.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 2 januari 2019.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	3
1.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:000) om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.....	3
1.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:000) om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	6
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:000) om ändring i skollagen (2010:800).....	9
1	Ärendet och dess beredning	11
2	Bakgrund.....	12
2.1	Förslaget om tillstånd att ta emot offentlig finansiering...	12
2.2	Synpunkter från remissinstanserna och ställningstaganden i lagrådsremissen	13
2.3	Idéburna aktörer i välfärden	15
2.4	Effekter av begränsning av rörelseresultat för små företag och organisationer	16
2.5	Behov av ytterligare konsekvensanalys.....	18
3	En lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat.....	18
3.1	Den lägsta nivån för begränsningen bestäms till ett prisbasbelopp.....	18
3.2	Risker för missbruk	21
4	Särskilda regler för idéburen verksamhet	22
4.1	Vissa av kraven för att ta emot offentlig finansiering behövs inte för idéburen verksamhet.....	22
4.2	Vilka aktörer ska undantas från kraven?	22
4.3	Den juridiska personen ska ha ett allmännyttigt syfte	25
4.4	Vilka krav ska gälla för idéburna aktörer?	27
4.5	Tillsyn och sanktioner	28
5	Konsekvenser.....	29
5.1	Konsekvenser för privata aktörer av en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat	29
5.2	Konsekvenser av förslaget om mindre omfattande krav för idéburna aktörer.....	42
5.3	Konsekvenser för kommuner och landsting	43
5.4	Konsekvenser för barn, elever och brukare	43
5.5	Offentligfinansiella konsekvenser	43
5.6	Konsekvenser för tillsynsmyndigheterna	44
5.7	Konsekvenser för socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet.....	44
5.8	Konsekvenser för kvinnor och män.....	44
5.9	Övriga konsekvenser	45

6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	45
7	Författningskommentar	45
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	45
7.2	Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	47
7.3	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	48
Bilaga 1	För denna promemoria relevanta lagförslag i lagrådsremissen Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet.....	50
Bilaga 2	Metod för beräkning av effekterna på välfärdsföretag	79

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:000) om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs att 23 c–e, 23 g och 23 i §§ lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade i stället för lydelsen enligt lagen (2018:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremissen Till-   Föreslagen lydelse
stånd att ta emot offentlig finansiering
inom socialtjänsten, assistansersät-
tningen och skollagsreglerad verk-
samhet

23 c §

En juridisk person kan ansöka om tillstånd att ta emot offentlig finansiering hos Inspektionen för vård och omsorg. Ett sådant tillstånd ska lämnas om sökanden visar att de offentliga medlen, utöver det högsta tillåtna rörelse-resultatet enligt 23 e §, kommer att användas till verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag och i övrigt uppfyller kraven i 23 d–23 k §§.

Ett sådant tillstånd ska också läm-
nas om sökanden har ett allmän-
nyttigt syfte och är en ideell förening,
en stiftelse, ett aktiebolag med
särskild vinstutdelningsbegränsning
eller en motsvarande utländsk juri-
disk person med hemvist inom Euro-
peiska ekonomiska samarbetsom-
rådet och uppfyller kraven i 23 d §
andra stycket samt 23 j och 23 k §§.

23 d §

I den juridiska personen får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, socialtjänstlagen (2001:453) eller skollagen (2010:800).

Den juridiska personen får inte lämna över verksamhet för vilken

I en sådan juridisk person som avses i 23 c § första stycket får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, socialtjänstlagen (2001:453) eller skollagen (2010:800).

En sådan juridisk person som avses i 23 c § får inte lämna över verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra

tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd.

juridiska personer utan sådant tillstånd.

23 e §

För en juridisk person *med* tillstånd att ta emot offentlig finansiering gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

För en juridisk person *som beviljats* tillstånd att ta emot offentlig finansiering *enligt 23 c § första stycket* gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

Det högsta tillåtna rörelseresultatet för varje räkenskapsår beräknas enligt 23 f–23 h §§.

23 g §

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång. För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som en avkastningsränta på det operativa kapitalet vid det räkenskapsårets utgång.

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som *det högsta av* en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång *och det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde för det kalenderår då föregående räkenskapsår gick ut.* För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som *det högsta av* en avkastningsränta på det operativa kapitalet vid det räkenskapsårets utgång *och det prisbasbelopp som gäller för det kalenderår då räkenskapsåret går ut.*

Avkastningsräntan ska bestämmas till statslåneräntan vid föregående räkenskapsårs utgång, ökad med sju procentenheter. För den juridiska personens första räkenskapsår ska avkastningsräntan bestämmas till statslåneräntan vid det räkenskapsårets utgång, ökad med sju procentenheter. Statslåneräntan ska dock alltid som lägst anses vara noll procent.

23 i §

Inga värdeöverföringar från *den juridiska personen* får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för den juridiska personen.

Inga värdeöverföringar från *en sådan juridisk person som avses i 23 c § första stycket* får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för den juridiska personen.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2019.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:000) om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 7 a kap. 1–3, 5 och 7 §§ socialtjänstlagen (2001:453) i stället för lydelsen enligt lagen (2018:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremissen Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet.

Föreslagen lydelse

7 a kap.

1 §

En juridisk person kan ansöka om tillstånd att ta emot offentlig finansiering hos Inspektionen för vård och omsorg. Ett sådant tillstånd ska lämnas om sökanden visar att de offentliga medlen, utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet enligt 3 §, kommer att användas till verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag och i övrigt uppfyller kraven i detta kapitel.

Ett sådant tillstånd ska också lämnas om sökanden har ett allmännyttigt syfte och är en ideell förening, en stiftelse, ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning eller en motsvarande utländsk juridisk person med hemvist inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och uppfyller kraven i 2 § andra stycket samt 8 och 9 §§.

2 §

I den juridiska personen får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller skollagen (2010:800).

Den juridiska personen får inte lämna över verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd.

I en sådan juridisk person som avses i 1 § första stycket får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller skollagen (2010:800).

En sådan juridisk person som avses i 1 § får inte lämna över verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd.

3 §

För en juridisk person *med* tillstånd att ta emot offentlig finansiering gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

Det högsta tillåtna rörelseresultatet för varje räkenskapsår beräknas enligt 4–6 §§.

5 §

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång. För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som en avkastningsränta på operativt kapital vid det räkenskapsårets utgång.

Avkastningsräntan ska bestämmas till statslåneräntan vid föregående räkenskapsårs utgång, ökad med sju procentenheter. För den juridiska personens första räkenskapsår ska avkastningsräntan bestämmas till statslåneräntan vid det räkenskapsårets utgång, ökad med sju procentenheter. Statslåneräntan ska dock alltid som lägst anses vara noll procent.

7 §

Inga värdeöverföringar från *den juridiska personen* får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent affärs-mässig karaktär för den juridiska personen.

För en juridisk person *som beviljats* tillstånd att ta emot offentlig finansiering *enligt 1 § första stycket* gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som *det högsta av* en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång *och det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde för det kalenderår då föregående räkenskapsår gick ut*. För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som *det högsta av en avkastningsränta på operativt kapital vid det räkenskapsårets utgång och det prisbasbelopp som gäller för det kalenderår då räkenskapsåret går ut*.

Inga värdeöverföringar från *en sådan juridisk person som avses i 1 § första stycket* får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent affärs-mässig karaktär för den juridiska personen.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2019.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:000) om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 2 a kap. 1–3, 5 och 7 §§ skollagen (2010:800) i stället för lydelsen enligt lagen (2018:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt lagrådsremissen Till- Föreslagen lydelse
stånd att ta emot offentlig finansiering
inom socialtjänsten, assistansersätt-
ningen och skollagsreglerad verk-
samhet*

2 a kap.

1 §

En juridisk person kan ansöka om tillstånd att ta emot offentlig finansiering hos Statens skolinspektion. Ett sådant tillstånd ska lämnas om sökanden visar att de offentliga medlen, utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet enligt 3 §, kommer att användas till verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag och i övrigt uppfyller kraven i detta kapitel.

Ett sådant tillstånd ska också lämnas om sökanden har ett allmännyttigt syfte och är en ideell förening, en stiftelse, ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning eller en motsvarande utländsk juridisk person med hemvist inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och uppfyller kraven i 2 § andra stycket samt 8 och 9 §§.

2 §

I den juridiska personen får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller socialtjänstlagen (2001:453).

Den juridiska personen får inte lämna över verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd.

I en sådan juridisk person som avses i 1 § första stycket får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller socialtjänstlagen (2001:453).

En sådan juridisk person som avses i 1 § får inte lämna över verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd.

3 §

För en juridisk person *med* tillstånd att ta emot offentlig finansiering gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

För en juridisk person *som beviljats* tillstånd att ta emot offentlig finansiering *enligt 1 § första stycket* gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

Det högsta tillåtna rörelseresultatet för varje räkenskapsår beräknas enligt 4–6 §§.

5 §

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång. För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som en avkastningsränta på operativt kapital vid det räkenskapsårets utgång.

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som *det högsta av* en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång *och det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde för det kalenderår då föregående räkenskapsår gick ut*. För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som *det högsta av* en avkastningsränta på operativt kapital vid det räkenskapsårets utgång *och det prisbasbelopp som gäller för det kalenderår då räkenskapsåret går ut*.

Avkastningsräntan ska bestämmas till statslåneräntan vid föregående räkenskapsårs utgång, ökad med sju procentenheter. För den juridiska personens första räkenskapsår ska avkastningsräntan bestämmas till statslåneräntan vid det räkenskapsårets utgång, ökad med sju procentenheter. Statslåneräntan ska dock alltid som lägst anses vara noll procent.

7 §

Inga värdeöverföringar från *den juridiska personen* får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för den juridiska personen.

Inga värdeöverföringar från *en sådan juridisk person som avses i 1 § första stycket* får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för den juridiska personen.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2019.

2 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 5 mars 2015 (dir. 2015:22) att uppdra åt en särskild utredare att utreda förutsättningarna för och föreslå hur den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänster bör regleras. Syftet med utredningen var att säkerställa dels att offentliga medel används till just den verksamhet de är avsedda för, och på ett sådant sätt att de kommer brukarna till godo, dels att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstår. Förslagen skulle utformas så att de kunde bidra till att vidareutveckla mångfalden av aktörer, särskilt när det gäller den idéburna sektorn. Regeringen beslutade om tilläggsdirektiv för utredaren den 15 oktober 2015 (dir. 2015:100) och den 5 november (dir. 2015:108). Utredningen antog namnet Valfärdsutredningen (Fi 2015:01).

Valfärdsutredningen lämnade den 8 november 2016 betänkandet Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78) till regeringen. I betänkandet föreslog utredningen bl.a. att juridiska personer som vill utföra offentligt finansierade välfärdstjänster ska ha ett tillstånd för att få ta emot offentlig finansiering. Regeringen har därefter i lagrådsremissen Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet (fortsättningsvis benämnd lagrådsremissen) föreslagit att ett sådant tillstånd ska krävas för att ersättning som följer av en kommuns avtal om överlämnande av verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, eller skollagen (2010:800) ska lämnas till privata utförare. Detsamma föreslås gälla för utbetalande av assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken och ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt LSS. Förslaget innebär även att ett tillstånd att ta emot offentlig finansiering kommer krävas för att en enskild huvudman för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg ska ha rätt till bidrag enligt skollagen.

Ett tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska enligt lagrådsremissen lämnas om den juridiska personen kan visa att offentliga medel, utöver ett tillåtet rörelseresultat, kommer att gå till verksamhet som regleras i LSS, SoL respektive skollagen. Inga värdeöverföringar föreslås få göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Verksamhet som omfattas av krav på tillstånd ska bedrivas i en separat juridisk person.

Lagrådsremissens lagförslag finns i relevanta delar i *bilaga 1*. Med anledning av de synpunkter som inkommit vid remitteringen av det ovan nämnda betänkandet har denna promemoria tagits fram i Regeringskansliet. I promemorian lämnas förslag till ändringar i lagrådsremissens förslag. Syftet med förslagen i promemorian är att komplettera beredningsunderlaget och anpassa de föreslagna bestämmelserna i lagrådsremissen till små företag och organisationers samt idéburna aktörers förutsättningar.

3 Bakgrund

3.1 Förslaget om tillstånd att ta emot offentlig finansiering

I lagrådsremissen föreslås bl.a. att ett tillstånd för att ta emot offentlig finansiering införs för socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet. Kommuner ska enligt förslaget bara få ge ersättning till privata utförare eller, när det gäller enskilda huvudmän, bidrag enligt skollagen till juridiska personer som har ett sådant tillstånd. Även Försäkringskassans utbetalningar av assistansersättning ska omfattas av regleringen. Syftet med förslaget är att de offentliga medlen ska användas i verksamheten. Ett tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska kunna beviljas privata aktörer under förutsättning att de bl.a. har ett begränsat rörelseresultat.

Rörelseresultatet ska framgå av årsredovisningen och är ett mått på vinsten före räntor och skatter. Det beräknas genom att rörelseintäkterna minskas med rörelsekostnaderna (före finansiella kostnader och eventuella bokslutsdispositioner som koncernbidrag). Enligt förslaget ska rörelseresultatet begränsas till statslåneräntan vid utgången av föregående räkenskapsår ökad med 7 procentenheter i förhållande till det operativa kapitalet vid föregående räkenskapsårs utgång. Med operativt kapital avses rörelsetillgångar minus rörelseskulder. Det tillåtna rörelseresultatet motsvarar den genomsnittliga marknadsmässiga kapitalkostnaden i välfärdssektorn. Outnyttjat utrymme ska kunna föras vidare maximalt tre räkenskapsår framåt i tiden.

För att begränsningen av rörelseresultatet inte ska kunna kringgås får inga värdeöverföringar ske från den juridiska personen utöver det tillåtna rörelseresultatet, t.ex. omotiverat höga löner eller köp av varor eller tjänster som inte krävs för den aktuella verksamheten.

Enligt förslaget ska villkoren gälla för samtliga juridiska personer, oavsett i vilken associationsform och i vilket syfte som verksamheten bedrivs.

Statens skolinspektion och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) föreslås ansvara för tillståndsprövning och tillsyn av reglerna. Skolinspektionen och IVO ska pröva om de sökande har förutsättningar att uppfylla kraven på begränsat rörelseresultat och bedriva tillsyn över att välfärdsverksamheter med tillstånd följer kraven. En juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska lämna sin årsredovisning till tillsynsmyndigheten och ha en auktoriserad eller godkänd revisor. Vid överträdelser mot reglerna ska tillsynsmyndigheterna kunna besluta om sanktionsavgifter. Vid allvarliga eller upprepade överträdelser ska tillståndet kunna återkallas.

3.2 Synpunkter från remissinstanserna och ställningstaganden i lagrådsremissen

Nedan lämnas en kort redogörelse för de ställningstaganden som görs i lagrådsremissen samt remissutfallet när det gäller vilka konsekvenser som utredningens förslag bedöms få för små företag och organisationer samt idéburen verksamhet.

Remissinstansernas inställning till konsekvenserna för små företag och organisationer

Välfärdsutredningens förslag har kritiserats av remissinstanser för att bl.a. påverka små företag, nyföretagandet och investeringsviljan i välfärdssektorn negativt. Kritiken har framförts av olika typer av remissinstanser, däribland Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Statskontoret, Tillväxtverket, Uppsala universitet, Stockholms läns landsting, Göteborgs kommun, Mora kommun, Idéburna Skolors Riksförbund, Fysioterapeuterna, Företagarna, Föreningen Sveriges Socialchefer, Sveriges Läkarförbund, Friskolornas riksförbund, FSO Fria förskolor, Lernia, Vårdföretagarna Almega, Sveriges advokatsamfund, Svenskt Näringsliv och Swedish Venture Capital Association.

En anledning till att små välfärdsaktörer kan missgynnas av den föreslagna regleringen är enligt flera remissinstanser att små aktörer har sämre förutsättningar än andra att öka sina operativa kapital. Löner och hyror utgör de största kostnaderna i de flesta välfärdsföretag, varför det operativa kapitalet är litet. För mindre aktörer är det sällan aktuellt att köpa t.ex. fastigheter. Svenska Psykiatrföreningen har anfört att små och medelstora företag missgynnas eftersom risken med att starta ett företag inte enbart motsvaras av det egna insatta kapitalet.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Regelrådet har i sina remissvar anfört att utredningen inte tagit tillräcklig hänsyn till små företag vid reglernas utformning. Regelrådet har t.ex. framfört att utredningen inte belyst små företags konkurrensförmåga i förhållande till större företags förmåga. Beroende på vilket redovisningsregelverk som företaget tillämpar kan enligt rådet det operativa kapitalet, och därmed det tillåtna rörelseresultatet, bli olika stort. Detta förhållande behandlas även av Bokföringsnämnden, som påpekar att små företag kan välja att tillämpa det s.k. K2-regelverket, som präglas av förenkling och försiktighetsprincipen, medan de flesta större företag redovisar enligt K3-regelverket. K2-regelverket tillåter bl.a. inte aktivering av egenupparbetade immateriella anläggningstillgångar, redovisning till verkligt värde, komponentavskrivning och redovisning av uppskjuten skatt.

Flera remissinstanser har också anfört att små välfärdsföretag i stor utsträckning har ägare som är aktiva i bolaget och som tar ut ersättning i form av inkomst av kapital i stället för lön.

Svenskt Näringsliv har hänvisat till en rapport som organisationen beställt av ett revisions- och konsultföretag. I rapporten görs bedömningen att en begränsning av rörelseresultat gör det särskilt svårt för små välfärdsaktörer att fortsätta bedriva verksamhet.

Remissinstansernas inställning till konsekvenserna för idéburna aktörer

En övervägande del av de remissinstanser som tagit ställning till utredningens förslag att idéburna aktörer ska omfattas av samma krav som andra aktörer avstyrker förslaget. Famna och Arbetsgivarföreningen Kfo anför att det i samband med tillståndsprövning bör prövas om en verksamhet är vinstdriven eller idéburen samt att vinstbegränsning och krav på att verksamheterna ska bedrivas i en separat juridisk person endast bör gälla vinstdrivna verksamheter. Även Idéburna skolors riksförbund och Skyddsvärnet anser att idéburna aktörer bör undantas från vinstbegränsningsregelverket. Förbundet framhåller att sådana aktörer har som kännetecken att de låter eventuellt överskott gå tillbaka in i verksamheten. Unizon anser att idéburna aktörer som återinvesterar i sin egen verksamhet helt bör undantas från de regelverk som föreslås för övriga aktörer.

Arbetsgivarföreningen Kfo, Famna, Forum, Föreningen JAG och SPF Seniorerna menar att förslaget skulle leda till orimliga konsekvenser för idéburna organisationer, som typiskt sett bedriver verksamheter av olika art och med olika slags finansiering. Ersta diakoni, Stockholms Stadsmission och Sällskapet Vänner till Pauvres Honteux anför att idéburna aktörer bör undantas från utredningens förslag om begränsat rörelseresultat och att förslaget kommer att ge orimliga konsekvenser, då icke vinstdrivande organisationer skulle tvingas separera verksamheter från varandra genom icke-optimala organisationsförändringar och tveksamma företagsetableringar. Enligt Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor gör begränsningen av rörelseresultatet det omöjligt att hantera oförutsedda händelser. Även Göteborgs kyrkliga stadsmission anser att idéburna aktörer bör undantas från reglerna eftersom de får orimliga konsekvenser för sådana aktörer.

Ställningstaganden i lagrådsremissen

Ett syfte med de senaste decenniernas reformer i välfärden har varit att öka mångfalden bland utförarna. I lagrådsremissen anför regeringen att den övergripande bilden av utvecklingen inom välfärdssektorn är att den går mot att stora koncerner lägger under sig en allt större andel av marknaden. Små företag, föräldrakooperativ och andra mindre aktörer på området köps i ökande omfattning upp och tas över av stora koncernbolag. Regeringen konstaterar mot denna bakgrund att en fortsatt utveckling mot allt större vinstsyftande aktörer riskerar att leda till en allt större likriktning, vilket riskerar att minska mångfalden för barn, elever och brukare.

I lagrådsremissen bedömer regeringen, bl.a. mot bakgrund av de synpunkter som framförts om behovet av en viss buffert även hos juridiska personer med ett mycket litet operativt kapital, att det finns behov av en justering av den föreslagna regleringen i syfte att skapa förutsättningar för ett visst positivt rörelseresultat oavsett operativt kapital.

I lagrådsremissen instämmer regeringen dessutom delvis i remissinstansernas synpunkter vad gäller förutsättningarna för idéburna aktörer och anför att syftet med den föreslagna regleringen är att säkerställa att offentliga medel stannar i verksamheten och kommer barn, elever och

brukare till del. Regeringen konstaterar vidare att de problem och risker som regleringen är utformad utifrån inte gör sig gällande på samma sätt för idéburna aktörer som för andra aktörer. Exempelvis finns inte samma slags incitament att öka vinsten genom att dra ner på kvaliteten. De idéburna aktörerna återinvesterar eventuella överskott i sin verksamhet, och vinst betalas inte ut till ägare eller andra intressenter. Regeringen bedömer mot bakgrund av att dessa aktörer i hög utsträckning redan kan anses uppfylla syftet med regleringen att det finns behov av en justering av regleringen för sådana aktörer.

3.3 Idéburna aktörer i välfärden

Ett mål för politiken för det civila samhället är att stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter. Regeringen anser att det är angeläget att idéburna aktörer utan vinstintresse ska kunna utvecklas och få en mer framskjuten roll som utförare inom välfärden. Aktörerna kan bidra med en mängd olika mervärden genom speciella arbetsmetoder och är en viktig del av mångfalden inom välfärden (prop. 2009/10:55 s. 44).

Det kan ha ett egenvärde att veta att en tjänst eller service tillhandahålls inom ramen för en verksamhet som bedrivs utifrån en viss värdegrund. Även kommersiella aktörer kan visserligen inrikta sig på exempelvis en viss pedagogik eller behandlingsmetod, men det som definierar idéburna aktörer är att idén är själva syftet med verksamheten, d.v.s. inte t.ex. vinst till ägaren. Att stärka de idéburna aktörernas ställning som utförare av välfärdstjänster kan därför ses som ett sätt att skapa ökad mångfald och valfrihet, i enlighet med vad som anförts om mångfaldsprincipen inom ramen för politiken för det civila samhället. Organisationerna kan också ha en större trovärdighet gentemot vissa målgrupper, och därmed ha lättare att nå fram till grupper av brukare som kanske har ett begränsat förtroende för andra aktörer. Slutligen är en fördel med att anlita idéburna aktörer som utförare av välfärdstjänster att det kan ge effekter utöver själva tjänsten. Det kan exempelvis handla om en organisation som driver någon form av boende för utsatta grupper i samarbete med kommunen, men vid sidan av detta även bedriver uppsökande verksamhet. Genom att trygga organisationernas fortlevnad främjas även den övriga verksamhet som bedrivs ideellt, vilket kan vara till gagn för samhället i stort.

Trots att det finns många argument för idéburna utförare inom välfärden är dessa aktörers ställning relativt svag i Sverige jämfört med andra jämförbara länder (Varför är det så få idéburna organisationer i välfärden? Tillväxtverket, 2012). I Danmark är t.ex. 22 procent av grundskolorna fristående skolor som drivs utan vinstintresse. I SKL:s rapport Köp av verksamhet, Kommuner, landsting och regioner 2006–2015, anges att bara 2 procent av kommunernas verksamhet utförs av stiftelser, ideella föreningar eller enskilda (dvs. individer och hushåll).

Av Upphandlingsmyndighetens och Konkurrensverkets rapport Statistik om offentlig upphandling 2017 (2017:5 och 2017:11) framgår att knappt 18 procent av alla organisationer som mottog offentliga utbetalningar

2016 tillhörde kategorin idéburna organisationer och att sådana organisationer mottog ca 3 procent av de utbetalade beloppen 2016. Det innefattar inköp från det offentliga, men även bidrag och transfereringar såsom föreningsbidrag, medlemsavgifter och bidrag till fristående skolor.

Generellt har trenden varit att de idéburna aktörernas ställning relativt sett har försvagats bland enskilda utförare av välfärdstjänster, även om de inte minskat i absoluta tal. Det beror på att de kommersiella aktörerna har vuxit kraftigt, medan de idéburna aktörerna inte har vuxit i samma takt. Mätt i andel sysselsatta inom välfärden har de kommersiella aktörerna i Sverige 2000–2013 ökat från 8,7 till 19,2 procent, medan de ideella aktörernas andel minskat från 3,5 till 3,2 procent under samma period (Mot en ny skandinavisk velferdsmodell? Intstitut för samfunnsforskning, 2016, s. 20 och 26). I detta sammanhang kan särskilt nämnas att andelen barn som gick i en ideellt driven fristående förskola minskade 2000–2012, medan andelen barn i bolagsdrivna förskolor nästan fördubblades under samma period. Minskningen berodde framför allt på att andelen barn i förskolor som drevs som föräldrakooperativ halverades (Kommunals rapport Skilda världar – En jämförelse mellan kommunalt driven, ideellt driven och bolagsdriven barnomsorg, 2014).

3.4 Effekter av begränsning av rörelseresultat för små företag och organisationer

Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 anført att goda villkor för företagande är en viktig del av näringspolitiken, och att en del av detta utgörs av de lagar och myndighetsregler som företag möter (prop. 2017/18:1, utgiftsområde 24). Vidare ska regeringens näringspolitik bl.a. skapa förutsättningar för fler och växande företag.

Regeringen har i lagrådsremissen bedömt att konsekvenserna av en begränsning av rörelseresultatet riskerar att medföra ojämna förutsättningar mellan mindre och större aktörer, eftersom mindre aktörer ofta saknar eller har negativa operativa kapital. I lagrådsremissen föreslås bl.a. av denna anledning att det operativa kapitalet vid beräkningen av det tillåtna rörelseresultatet som lägst ska anses vara noll. Små företag och organisationer kan ofta ha begränsade förutsättningar för att införskaffa, äga och redovisa sådana tillgångar som avspeglas i det operativa kapitalet. Bland annat till följd av detta påverkas rörelsemarginalerna hos företag och organisationer med liten omsättning i genomsnitt mer av en begränsning av rörelseresultatet jämfört med aktörer med en större omsättning (se tabell 3.1).

Tabell 3.1 Rörelseresultat och rörelsemarginal med och utan begränsning av rörelseresultat, företag inom socialtjänsten och skollagsreglerad verksamhet efter omsättning 2015

Omsättning, miljoner kr	Medelvärde, rörelseresultat utan begränsning, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal utan begränsning	Medelvärde, rörelseresultat med begränsning, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med begränsning
0	-2	-	-63	-
0,1–1	5	1,3 %	-82	-20,9 %
1,1–2	192	12,8 %	4	0,3 %
2,1–5	261	7,8 %	-7	-0,2 %
5,1–20	847	8,0 %	10	0,1 %
20,1–50	2 489	8,1 %	145	0,5 %
50,1–100	4 495	6,4 %	163	0,2 %
100,1–500	11 073	5,6 %	201	0,1 %
>500,1	72 527	5,0 %	6 056	0,4 %
Totalt	1 419	6,5 %	39	0,2 %

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode.

I praktiken utgörs det operativa kapitalet hos välfärdsaktörer till stor del av anläggningstillgångar och omsättningstillgångar. Som exempel på sådana anläggningstillgångar kan nämnas inventarier, fordon, maskiner och datorer. Små välfärdsaktörer kan dock sakna behov av och möjlighet att äga fastigheter, fordon och liknande. Ofta kan det enda alternativet – eller det mest ekonomiska alternativet – för sådana organisationer vara att hyra t.ex. lokaler och fordon. Som exempel på omsättningstillgångar hos välfärdsaktörerna kan nämnas fordringar mot myndigheter, förbrukningsartiklar, förskottsbetalningar och likvida medel. Av likvida medel (kassa/bank) får enligt lagrådsremissens förslag som huvudregel ett belopp motsvarande 10 procent av organisationens omsättning inräknas i det operativa kapitalet.

Små företag kan välja att följa andra regler för redovisning än stora företag. Enligt de särskilda regler som kan användas av små företag ska bl.a. försiktighet iakttas vid värderingar. Det innebär att små företag kan tvingas nedvärdera sina tillgångar. Det är möjligt för små företag att redovisa enligt samma regler som större företag, men detta kan medföra ökade kostnader.

Sammantaget innebär detta att små företag och organisationer inom socialtjänsten och skollagsreglerad verksamhet ofta kan ha begränsade förutsättningar att äga och redovisa sådana tillgångar som avspeglas i det operativa kapitalet. Små aktörer kan också ha begränsade förutsättningar och incitament att öka sitt operativa kapital.

Som framgår av lagrådsremissen beror stora rörelsemarginaler bland små välfärdsföretag bl.a. på att utdelningar i dessa företag är skattemässigt mer fördelaktiga än att höja löner för ägare som är aktiva i verksamheterna.

Aktörer som har mellan noll och 1 miljon kronor i omsättning påverkas mest av lagrådsremissens förslag sett till den genomsnittliga rörelsemarginalen. Denna grupp har både ett litet genomsnittligt operativt kapital

och en betydande andel aktörer, 37 procent, som uppvisar förlust eller nollresultat redan utan någon begränsning. Ett liknande mönster kan utläsas när rörelsemarginalerna fördelas efter antal anställda. Aktörer med högre genomsnittlig omsättning påverkas också i betydande utsträckning av begränsningen, men bedöms ha betydligt bättre förutsättningar att öka sina operativa kapital.

Att begränsningen av rörelseresultat i genomsnitt påverkar små aktörer mer än större aktörer riskerar att minska nyföretagandet och viljan att driva vidare små företag och organisationer i sektorn. Detta kan i sin tur få negativa effekter på mångfalden och aktörernas möjlighet att verka på lika villkor.

3.5 Behov av ytterligare konsekvensanalys

Av 7 § 6 förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning framgår att reglering som kan få betydelse för företags arbetsvillkor, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt ska innehålla en beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning.

Regelrådet har i sin årsrapport för 2016 framfört att konsekvensutredningar ofta brister avseende storleken på berörda företag, påverkan på konkurrensförhållandena, om särskild hänsyn tagits till små företag och förslagets påverkan på företagens administrativa och andra kostnader.

Mot bakgrund av att särskild hänsyn ska tas till små företag vid regelgivning, Valfärdsutredningens kommittédirektiv och den kritik som framförts av remissinstanserna avseende förslagen i betänkandet finns behov av ytterligare analys av vilka effekter som lagrådsremissens förslag får för små företag och organisationer.

4 En lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat

4.1 Den lägsta nivån för begränsningen bestäms till ett prisbasbelopp

Förslag: En lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet bör införas för att jämna ut skillnaderna i förutsättningarna mellan aktörer av olika storlekar. Den lägsta nivån föreslås uppgå till ett prisbasbelopp.

Skälen för förslaget: Aktörer som saknar eller har ett litet operativt kapital bör kunna göra ett visst positivt rörelseresultat. Regeringens föreslagna begränsning av rörelseresultatet enligt lagrådsremissen bör därför justeras. Utgångspunkterna för ändringen bör vara att förutsättningarna för aktörer med mindre respektive större operativa kapital ska utjämnas, att inga negativa incitament ska skapas för aktörerna, att den

administrativa bördan inte ska öka, att förutsättningarna för tillsyn inte ska försämrats och att hänsyn ska tas till EU-rätten.

Det förslag som bäst bedöms uppfylla dessa utgångspunkter är att införa en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet som följer av det föreslagna tillståndet att ta emot offentlig finansiering. Denna nivå bör utgöras av ett fastställt belopp och vara oberoende av storleken på det operativa kapitalet, aktörens storlek och associationsform.

Nivån bör i reala termer vara förutsebar och stabil, dvs. inte urholkas över tiden. Med tanke på att det tillåtna rörelseresultatet enligt regeringens förslag i lagrådsremissen fastställs årligen är det lämpligt att den lägsta nivån för begränsningen också fastställs årligen.

Det finns ett flertal befintliga belopp som ligger till grund för exempelvis beräkning av olika ersättningar och som omräknas årligen, t.ex. inkomstbasbelopp, prisbasbelopp och förhöjda prisbasbelopp.

Inkomstbasbeloppet beräknas enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken utifrån inkomstindex. I praktiken innebär det att Pensionsmyndigheten beräknar ett årligt belopp som följer samhällets löneutveckling och som regeringen fastställer. Inkomstbasbeloppet utgör grund för bl.a. olika beräkningar inom allmän pension och tjänstepension.

Prisbasbeloppet och det förhöjda prisbasbeloppet beräknas i juni varje år enligt 2 kap. 6–8 §§ socialförsäkringsbalken utifrån det allmänna prisläget och avser nästföljande år. Beräkningarna görs av Statistiska centralbyrån med utgångspunkt i förändringen av konsumentprisindex (KPI) och reflekterar därmed inflationen. Regeringen fastställer prisbasbeloppet (44 800 kronor 2017) och det förhöjda prisbasbeloppet (45 700 kronor 2017) i förordning. Prisbasbeloppet utgör grund för bl.a. diverse gränsvärden och beräkning av garantipension, vårdbidrag samt sjuk- och inkomstersättning. Det förhöjda prisbasbeloppet används för beräkning av pensionspoäng för tilläggs pension. Eftersom KPI publiceras månadsvis är det möjligt att följa utvecklingen av prisbasbeloppet även mellan de årliga beräkningarna, vilket ökar förutsägbarheten.

Inflationen framstår som en mer lämplig beräkningsgrund för den årliga justeringen än löneutvecklingen. Beräkningen av den lägsta nivån för begränsningen av rörelseresultatet bör därför utgå från prisbasbeloppet i socialförsäkringsbalken.

Med ett prisbasbelopp som lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet uppvisar företag med omsättning över 1 miljon kronor i genomsnitt positiva rörelseresultat (se tabell 4.1). Företag med omsättning under denna nivå uppvisar redan utan någon begränsning mycket små vinster och en stor andel av dem går med förlust.

Aktörerna delas i denna promemoria in efter nettoomsättning. Omsättningen bedöms ha större relevans för det operativa kapitalet än antal anställda i en organisation, eftersom personalen bl.a. kan vara inhyrd eller förlagd i en separat juridisk person. De aktörer som bedöms ha störst svårigheter att öka sina operativa kapital är företag och organisationer med en liten omsättning. Anledningen till att aktörerna inte indelas efter storleken på det operativa kapitalet är bl.a. att såväl stora som små företag och organisationer kan ha små operativa kapital, men av helt olika skäl (se avsnitt 6.1). De aktörer som förslaget främst tar sikte på är således aktörer med såväl liten omsättning som litet operativt kapital.

Remissinstanserna har i sina synpunkter främst berört rörelsemarginalerna. Företag med en låg omsättning har i genomsnitt större rörelsemarginaler utan någon begränsning av rörelseresultatet jämfört med företag med högre omsättning. Detta beror bl.a. på att ägarna i företag med låg omsättning oftare är aktiva i företagen och tar ut ersättning i form av inkomst av kapital i stället för lön. En lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat är inte avsedd att kompensera för sådana högre rörelsemarginaler. Utöver detta påverkar inte en lägsta nivå att betydande andelar av välfärdsaktörerna går med förlust redan innan en begränsning, vilket avspeglas i medelvärdena för rörelsemarginalerna.

Förslaget bör möjliggöra att välfärdsaktörer som saknar, eller har ett litet operativt kapital, tillåts ett begränsat rörelseresultat och därmed på sikt ges rimliga förutsättningar att öka det operativa kapitalet.

Tabell 4.1 Rörelsemarginaler givet en begränsning av rörelseresultat med och utan lägsta nivå av olika storlekar 2015, företag inom socialtjänsten och skollagsreglerad verksamhet

Omsättning, miljoner kr	Medelvärde, rörelsemarginal med begränsning utan lägsta nivå	Medelvärde, rörelsemarginal med lägsta nivå om ett prisbasbelopp	Medelvärde, rörelsemarginal med lägsta nivå om två prisbasbelopp	Medelvärde, rörelsemarginal med lägsta nivå om tre prisbasbelopp
0	-	-	-	-
0,1–1	-20,9 %	-15,5 %	-11,6 %	-8,9 %
1,1–2	0,3 %	2,0 %	3,7 %	5,2 %
2,1–5	-0,2 %	0,5 %	1,4 %	2,2 %
5,1–20	0,1 %	0,3 %	0,5 %	0,8 %
20,1–50	0,5 %	0,5 %	0,6 %	0,6 %
50,1–100	0,2 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
100,1–500	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
>500,1	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %
Totalsumma	0,2 %	0,3 %	0,4 %	0,5 %

Källor: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Det belopp som den lägsta nivån fastställs till utgör en avvägning mellan ambitionen att utjämna förutsättningarna för små välfärdsaktörer och hur stora rörelseresultat som kan tillåtas för välfärdsaktörer med offentlig finansiering utöver vad begränsningen redan medger. Ett prisbasbelopp kan ha stor betydelse för organisationer med låg omsättning och begränsade möjligheter att öka det operativa kapitalet, medan det bör vara av begränsad betydelse för större organisationer.

En lägsta nivå som överstiger ett prisbasbelopp bedöms innebära begränsad nytta för vad regeringen vill uppnå, medan risken för missbruk kan öka. Större tillåtna rörelseresultat riskerar att minska incitamenten för att genomföra investeringar i verksamheten (för att därmed öka det operativa kapitalet). Varje ökning av den lägsta nivån innebär en risk att medel försvinner från välfärden, vilket måste vägas mot den nytta små företag kan väntas få av ökningen.

Sammantaget bedöms att ett prisbasbelopp är en ändamålsenlig nivå för att välfärdsaktörer med små operativa kapital, och begränsade möjligheter att öka kapitalet, ska kunna ges ett visst utrymme för positivt rörelseresultat, samtidigt som det säkerställer att huvuddelen av den offentliga finansieringen går till den verksamhet som den är avsedd för.

Den föreslagna lägsta nivån för begränsningen av rörelseresultatet bör efter en tid följas upp och utvärderas avseende t.ex. nyttjandet inom olika typer av organisationer och sektorer för att identifiera eventuella brister i regleringens konstruktion.

4.2 Risker för missbruk

Bedömning: Riskerna för att företag och organisationer ska kunna missbruka en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet bedöms vara låga. Regeringen bör emellertid noga bevaka utvecklingen i välfärdssektorerna efter införandet av en sådan nivå för att säkerställa att regleringen uppfyller de avsedda syftena.

Skälen för bedömningen: En lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet kan skapa incitament för att t.ex. dela upp verksamheter. Samtidigt kommer varje juridisk person behöva ha tillstånd och stå under tillsyn, vilket medför tillkommande avgifter. Om kostnaderna för att dela upp företag överstiger vinsterna bör inte incitament av det aktuella slaget uppstå. Kostnaden för att starta, söka tillstånd för och driva en juridisk person bedöms i de flesta fall överstiga ett prisbasbelopp.

Möjligheten att ha ett tillåtet rörelseresultat genom en lägsta nivå kan teoretiskt ge incitament till att försöka manipulera det operativa kapitalet, t.ex. genom att förlägga avskrivningar och aktiveringar av kostnader på ett sådant sätt att det operativa kapitalet maximeras vart fjärde år. Under övriga år skulle det operativa kapitalet på samma sätt kunna minimeras för att i stället nyttja den lägsta tillåtna nivån. Det finns dock betydande begränsningar för en sådan planering av rörelseresultatet. Den maximala nyttan ett visst år för ett enskilt företag är begränsad till den lägsta nivån, dvs. ett prisbasbelopp, och den sammantagna effekten på rörelseresultatet är därmed begränsad. Det torde vidare vara få aktörer som har möjlighet att kunna koncentrera det operativa kapitalet till vissa år och samtidigt följa god redovisningssed. För en mindre aktör bedöms det knappast vara lönsamt att lägga tid och resurser på sådan planering.

Sammantaget bedöms riskerna för att företag ska missbruka en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet genom att skapa flera juridiska personer eller manipulera det operativa kapitalet vara små.

5 Särskilda regler för idéburen verksamhet

5.1 Vissa av kraven för att ta emot offentlig finansiering behövs inte för idéburen verksamhet

Bedömning: Syftet med flera av de krav som regeringen föreslagit ska införas för att ta emot offentlig finansiering är normalt uppfyllt i idéburen verksamhet. Vissa av dessa krav bör därför inte ställas på sådana aktörer.

Skälen för bedömningen: Syftet med den reglering som föreslås i lagrådsremissen är att säkerställa att offentliga medel stannar i verksamheten och kommer barn, elever och brukare till del. Idéburna aktörer återinvesterar eventuella överskott i sin verksamhet och ingen vinst betalas ut till ägare eller andra intressenter. De idéburna aktörerna kan därför redan i hög utsträckning anses uppfylla syftet med regleringen. De problem och risker som regleringen är utformad utifrån gör sig inte heller gällande på samma sätt för idéburna aktörer som för andra aktörer. Exempelvis finns inte drivkraften att öka vinsten genom att dra ned på kvaliteten eller prioritera lönsamma grupper med mindre behov.

Det kan därmed inte anses vara rimligt att pröva idéburna aktörer enligt samma ingående bestämmelser som övriga aktörer. De idéburna aktörerna bör därför undantas från vissa av de krav som syftar till att säkerställa att de offentliga medlen går till avsedd verksamhet.

Det bör framhållas att ett undantag från vissa krav i tillståndsprövningen inte ger de idéburna aktörerna företräde framför andra aktörer när det gäller tillgång till offentlig finansiering.

5.2 Vilka aktörer ska undantas från kraven?

Förslag: Undantag från vissa krav för att beviljas tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska kunna gälla om sökanden är en ideell förening, en stiftelse, ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning eller en motsvarande utländsk juridisk person med hemvist i ett annat land än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Skälen för förslaget: Det finns ingen vedertagen definition av idéburna aktörer. De idéburna aktörerna är en mångfacetterad grupp. Vissa är närmast marknadsledande inom sitt område, medan andra är små. Organisationerna bedriver sin verksamhet i olika juridiska former, i vissa fall i komplicerade koncernliknande strukturer. Avgränsningen av vilka aktörer som ska undantas från vissa av kraven för att ta emot offentlig finansiering bör emellertid vara så förutsägbar och rättssäker som möjligt.

Enligt den överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och SKL som ingicks hösten 2008 (skr. 2008/09:207) avses med idéburna organisationer, organisationer

inom den ideella sektorn och den kooperativa rörelsen. I de idéburna organisationernas förord till överenskommelsen beskrivs att de frivilligt valt att gå samman kring en idé och värdegrund och att allmännyttan eller medlemsnytta är deras främsta drivkraft. Enligt förordet är det avgörande för om en organisation kan kalla sig idéburen att eventuella överskott går tillbaka till verksamheten och därmed kommer samhället till godo.

De idéburna aktörerna ingår vidare i den sociala ekonomin. Begreppet social ekonomi eller sociala företag används ofta inom EU och syftar på företag, oberoende av associationsform, för vilka det sociala eller samhällseliga syftet av gemensamt intresse är motivet för verksamheten, vars vinster till större delen återinvesteras i förverkligandet av detta sociala syfte, och vars organisation eller ägandesystem återspeglar uppdraget och utgår från principer om demokrati, medbestämmande eller social rättvisa (se t.ex. En kvalitetsram för tjänster av allmänt intresse i Europa, Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén, KOM (2011) 682 slutlig). Ett näraliggande begrepp är det civila samhället. Det senare begreppet används bl.a. i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) i betydelsen en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Inom denna arena verkar organisationer, sammanslutningar och andra aktörer, t.ex. nätverk, som är fristående från såväl stat, kommun och landsting som från näringslivet. Uttrycket används också i Utredningen för ett stärkt civilsamhälles betänkande Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13).

Det civila samhällets aktörer agerar utifrån ett huvudsakligen ideellt syfte, vilket innebär att de inte delar ut vinst till medlemmar, ägare eller annan person, utan återinvesterar eventuell vinst i verksamheten. Aktörernas huvudsakliga syfte är i stället allmännyttan eller medlemsnytta, ofta både och. Förutom ideella föreningar och registrerade trossamfund omfattar begreppet civilsamhället också sådana stiftelser som inte är statliga och som inte kontrolleras av ett företag eller har som ändamål att främja en enskild familj eller släkt. Vidare omfattas kooperativ som inte delar ut vinst till medlemmarna utan i stället sätter in vinsten i verksamheten (se prop. 2009/10:55 s. 28 f.).

FN:s satelliträkenskaper för icke-vinstdrivande organisationer i nationalräkenskaperna utgår från att ett antal kriterier ska uppfyllas för att en institutionell enhet ska ses som en sådan organisation. Icke-vinstdrivande organisationer består enligt denna definition av institutionella enheter som är:

- Formella organisationer, dvs. åtminstone till viss grad institutionaliserade även om de inte i alltid strikt juridisk mening är organisationer.
- Icke vinstutdelande, dvs. eventuellt ekonomiskt överskott ska inte ges tillbaka till någon form av ägare eller huvudman.
- Privata, dvs. institutionellt skilda från staten och den övriga offentliga sektorn.

- Självstyrande, dvs. enheten är förmögen att själv kontrollera den egna verksamheten.
- Icke tvångsmässig, dvs. medlemskap och deltagande i form av tid eller pengar är inte tvingande genom lagstiftning eller liknande.

Merparten av de organisationer som i Sverige anses vara idéburna skulle sannolikt klassificeras som icke-vinstdrivande organisationer enligt de ovan nämnda kriterierna. I Sverige finns emellertid ingen myndighet eller annan organisation som har i uppdrag att definiera vilka som ska anses vara idéburna eller icke-vinstdrivande organisationer. Det finns därmed inte någon offentlig instans som kan avgöra t.ex. under vilka förutsättningar aktiebolag eller ekonomiska föreningar som ägs av stiftelser eller som har inskrivet i bolagsordningen eller stadgarna att alla medel ska återinvesteras i verksamheten ska anses vara idéburna.

En förutsättning för rättssäkra bedömningar är att de tillsynsmyndigheter som ska göra bedömningen av vilka krav som ska uppfyllas av sökanden har en tydlig reglering att följa. Möjligheten till undantag från vissa av kraven bör därför, i avsaknad av en vedertagen juridisk avgränsning av icke-vinstdrivande idéburna aktörer, gälla vissa associationsformer. Den bör gälla för juridiska personer med associationsformer vars syfte inte är att generera vinst till ägarna eller medlemmarna. Aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (SVB), ideella föreningar och stiftelser är sådana svenska associationsformer och föreslås därför under vissa förutsättningar undantas från ett antal av de föreslagna kraven.

En stiftelses förmögenhet ska användas till stiftelseändamålet och förvaltas avskilt enligt 1 kap. 2 § stiftelselagen (1994:220). Stiftelser har inte någon utomstående ägare och kan därmed inte säljas. I förarbetena konstateras att den som vill gynna sig själv i ekonomiskt avseende är hänvisad till andra juridiska former än stiftelsen (prop. 1993/94:9 s. 45).

SVB är en särskild bolagsform som regleras i 32 kap. ABL. Bakgrunden till att bolagsformen tillkom var ett önskemål att skapa en företagsform som i sig garanterar att överskottet av verksamheten stannar kvar i företaget och används för dess konsolidering och utveckling. I ett SVB får endast en mycket begränsad utdelning och begränsade värdeöverföringar ske. Vid bolagets likvidation ska, efter det att alla bolagets kända skulder har betalats, aktieägarna tilldelas ett belopp som motsvarar det kapital som har tillskjutits till bolaget som betalning för aktier jämte den vinstutdelning som får ske. Vad som därefter återstår ska tillfalla det eller de andra aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning som det likviderade bolaget har pekat ut i sin bolagsordning eller Allmänna arvsfonden. Vid revision av ett SVB ska revisorn särskilt kontrollera att reglerna om värdeöverföringar och överföringar inom en koncern inte har överträtts. Allmän domstol ska besluta om tvångslikvidation om ett bolag med särskild vinstutdelningsbegränsning har gjort en olaglig värdeöverföring eller en annan olaglig överföring. Ägare av ett SVB kan därmed inte bygga upp och tillgodogöra sig stora överskott genom t.ex. försäljning.

Någon generell lagreglering av ideella föreningar finns inte. För att en ideell förening ska anses föreligga krävs dock enligt praxis att det finns stadgar och en styrelse. Ideella föreningar kan definieras som motsatsen

till en ekonomisk förening, dvs. den bedriver inte ekonomisk verksamhet i syfte att främja sina medlemmars ekonomiska intressen. En ideell förening som bedriver verksamhet i syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen upphör att vara en ideell förening.

Även utländska juridiska personer som motsvarar de uppräknade svenska associationsformerna, och som har sin hemvist inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, bör under samma förutsättningar som sina svenska motsvarigheter undantas från de aktuella kraven. Sökande som bedriver sin verksamhet i en motsvarande utländsk juridisk person ska lämna in dokumentation för att visa att associationsformen motsvarar någon av de svenska till den myndighet som ska hantera ansökan om tillstånd. Tillståndsmyndigheten ska godta utländsk dokumentation för att styrka t.ex. kvalifikationskrav om dokumentationen utfärdats av andra medlemsstaters behöriga organ.

Avgränsningen till aktörer som bedriver verksamhet i vissa associationsformer medför att vissa aktörer från den idéburna sektorn, t.ex. föräldra-kooperativ som bedriver verksamhet i ekonomiska föreningar eller aktiebolag som i sin bolagsordning har uttryckt att syftet med verksamheten inte är att dela ut vinst till ägarna, inte omfattas av möjligheten till undantag från de krav som föreslås i lagrådsremissen. Detsamma gäller för koncerner där aktiebolag ägs av t.ex. ideella föreningar eller stiftelser. I och med att verksamheten i dessa fall bedrivs i associationsformer som i princip ska gynna ägare eller medlemmar ekonomiskt, och det inte finns någon extern instans som granskar att interna överenskommelser inom bolaget eller föreningen faktiskt följs, är det i detta sammanhang inte möjligt att på ett rättssäkert sätt inkludera sådana aktörer. För idéburna aktörer som bedriver sin verksamhet i sådana associationsformer finns emellertid möjlighet att byta juridisk person. Idéburens verksamhet som bedrivs i andra associationsformer bedöms mot bakgrund av vad som ovan anförts för närvarande inte kunna undantas från tillämpningen av de aktuella kraven. Valfärdsutredningen har dock i sitt betänkande Kvalitet i välfärden (2017:38) gjort bedömningen att en utredning bör få i uppdrag att skapa ett rättssäkert system för att identifiera idéburna aktörer. Utredningen föreslår att uppdraget även ska omfatta om en sådan definition kan och bör ligga till grund för särskilda regler för idéburna aktörer som vill bedriva välfärdsverksamhet. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

5.3 Den juridiska personen ska ha ett allmännyttigt syfte

Förslag: Undantag från vissa krav för att beviljas tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska endast gälla om den sökande har ett allmännyttigt syfte.

Skälen för förslaget: Det bör inte vara tillräckligt att verksamheten bedrivs i någon av de angivna associationsformerna för att idéburna aktörer ska undantas från vissa av kraven för att beviljas tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Därutöver bör krävas att den juridiska

personen har ett allmännyttigt syfte. Det är den som ansöker om tillstånd som bör visa att kravet på allmännyttigt syfte är uppfyllt. Detta kan t.ex. ske genom att det framgår av stadgarna i en ideell förening, bolagsordningen i ett SVB, stiftelseförordnandet i en stiftelse eller motsvarande dokument.

Krav på allmännyttigt syfte eller ändamål ställs i ett antal regleringar på olika områden. I inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, finns bestämmelser enligt vilka stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund med allmännyttiga ändamål, bl.a. ändamål som främjar omsorg om barn och ungdom, sjukvård, social hjälpverksamhet eller utbildning, kan vara inskränkt skattskyldiga (7 kap. 3–4 §§ IL). Även sjukvårdsinrättningar som inte bedrivs i vinstsyfte kan vara inskränkt skattskyldiga (7 kap. 15 § IL). På spelområdet finns reglering enligt vilken t.ex. tillstånd att anordna vissa typer av lotterier bara får ges till juridiska personer som är ideella föreningar och som enligt sina stadgar har till huvudsakligt syfte att främja ett allmännyttigt ändamål, se 15 § lotterilagen (1994:1000). Även allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ska enligt lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ha ett sådant syfte.

Med allmännyttiga ändamål avses i IL t.ex. ett antal olika ändamål som ingår i välfärden, men också andra ändamål. Med allmännyttigt ändamål i lotterilagen avses ändamål som enligt en utbredd uppfattning är värda att stödja (se prop. 1993/94:182 s. 59). Vad som är ett sådant ändamål kan därmed ändras över tid. Det kan vara fråga om religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, kulturella, idrottsliga eller därmed jämförliga ändamål. I de olika lagarna finns således en viss variation när det gäller vad som ska anses vara ett allmännyttigt ändamål eller syfte.

Begreppet allmännyttigt syfte bör i detta sammanhang tolkas brett. Det innebär att ledning för tolkning av begreppet kan tas från vad som anses vara ett sådant syfte enligt någon av de olika befintliga lagarna. Ett allmännyttigt syfte kan t.ex. vara att bidra till samhällets utveckling, till lösningen av ett samhällsproblem eller svara mot ett behov i samhället. Syftet bör emellertid vara förenligt med de mål och principer som finns för välfärden.

Ett allmännyttigt ändamål kan inte vara begränsat till vissa familjers, medlemmars eller andra bestämda personers intressen. Verksamheten kan dock anses ha ett allmännyttigt syfte även om den riktar sig till en viss grupp, som exempelvis våldsutsatta kvinnor eller ungdomar med särskilda behov. I en juridisk person med allmännyttigt syfte får inget eventuellt ekonomiskt överskott ges tillbaka till ägare, medlemmar, huvudmän eller andra bestämda personer.

5.4 Vilka krav ska gälla för idéburna aktörer?

Förslag: Kraven på begränsning av rörelseresultat och värdeöverföringar samt kravet på att verksamheten ska bedrivas i en separat juridisk person ska inte gälla för ideella föreningar, stiftelser, aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning eller motsvarande utländska juridiska personer med hemvist i ett annat land än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, under förutsättning att aktörerna har ett allmännyttigt syfte. Sådana aktörer ska dock omfattas av kravet på tillstånd för att ta emot offentlig finansiering, kravet på att verksamheten inte får överlämnas till någon annan juridisk person utan tillstånd och kravet att lämna in en årsredovisning samt ha en revisor.

Skälen för förslaget: Syftet med kraven på ett begränsat rörelseresultat och begränsade värdeöverföringar är att säkerställa att medlen används i verksamheten. För de idéburna aktörer som är aktuella här ställs krav på återinvestering redan genom associationsformen. Kraven bör därför inte omfatta sådana aktörer.

Även kravet att välfärdsverksamheten ska bedrivas i en separat juridisk person är avsett att säkerställa att medlen stannar i verksamheten. Arbetsgivarföreningen Kfo, Famna, Forum, Föreningen JAG och SPF Seniorerna har med anledning av Välfärdsutredningens förslag anfört att förslaget skulle leda till orimliga konsekvenser för idéburna organisationer, som typiskt sett bedriver verksamheter av olika art och med olika slags finansiering. Inte heller detta krav bör ställas på idéburna aktörer.

Syftet med att undanta de angivna juridiska personerna från dessa krav är inte att gynna dem framför andra typer av aktörer. Förslaget omfattar endast juridiska personer vars möjligheter att generera vinst till ägare, göra värdeöverföringar och sammanblanda verksamheten med rent kommersiell verksamhet redan kringkärs på olika sätt.

När det gäller SVB får endast en mycket begränsad utdelning och begränsade värdeöverföringar ske. Allmän domstol ska besluta om tvångslikvidation om ett SVB har gjort en olaglig värdeöverföring. När det gäller stiftelser så ska deras förmögenhet användas till stiftelseändamålet och förvaltas avskilt. Endast stiftelser med ett allmännyttigt ändamål föreslås omfattas av den här föreslagna regleringen. Länsstyrelserna kontrollerar att ändamålet för en stiftelse uppfylls i enlighet med stiftelseförordnandet. Detta innebär att en stiftelse som använder medel till värdeöverföringar som inte gynnar det allmännyttiga ändamålet, t.ex. den typ av värdeöverföringar som förslagen i lagrådsremissen avser förhindra, inte längre uppfyller kraven för tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Vad gäller ideella föreningar så definieras de genom att de inte bedriver ekonomisk verksamhet i syfte att främja sina medlemmars ekonomiska intressen. Om medlemmarna i en ideell förening gynnas ekonomiskt, t.ex. genom en värdeöverföring från verksamheten, ska föreningen anses vara en ekonomisk förening och har därmed slutat uppfylla de krav som ställs för tillståndet. De krav som ställs på hur både offentlig och annan finansiering får användas inom de aktuella associationsformerna är därmed ofta mer ingripande än de krav som ställs i lagrådsremissen. Detta innebär att verksamheterna de facto inte gynnas framför andra aktörer.

För tilltron till regleringen, och i förlängningen även för den idéburna sektorn, är det avgörande att tillsynsmyndigheterna kan kontrollera att endast aktörer som verkligen är idéburna undantas och att de föreslagna bestämmelserna inte används för att kringgå regleringen. Även för idéburna aktörer bör det därför krävas ett tillstånd för att ta emot offentlig finansiering. De idéburna aktörerna bör också omfattas av kravet på att verksamheten inte får överlämnas till någon annan juridisk person utan tillstånd och skyldigheterna att lämna in en årsredovisning och ha en revisor.

5.5 Tillsyn och sanktioner

Bedömning: Det bör kunna utövas tillsyn över att de krav som ställs i tillståndsgivningen fortlöpande är uppfyllda. Eventuella kringgåenden av kraven bör kunna medföra sanktioner.

Skälen för bedömningen: Tillsynsmyndigheterna bör kunna kontrollera att de idéburna aktörerna löpande uppfyller de krav som ställs för tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Tillsynen omfattar därmed t.ex. att de idéburna aktörerna inte överlämnat den tillståndspliktiga verksamheten till andra utan sådant tillstånd och att syftet med verksamheten är allmännyttigt.

Det finns som beskrivits i avsnitt 5.4 i viss utsträckning andra instanser som kan uppmärksamma om en juridisk person bryter mot de regler som gäller för dess associationsform. Trots det finns det anledning att låta tillsynsmyndigheterna utöva tillsyn över att de idéburna aktörerna uppfyller gällande krav.

De sanktioner som föreslås i lagrådsremissen bör också gälla för de idéburna aktörerna. De enda grunderna för sanktioner är emellertid de regler som gäller vid tillståndsgivningen. Det kan därmed bara bli aktuellt med sanktioner om ideella föreningar, stiftelser, SVB eller motsvarande utländska juridiska personer inte längre kan anses bedriva verksamheten i någon av de angivna associationsformerna, om deras syfte inte längre är allmännyttigt, om de överlämnat verksamhet till någon annan utan tillstånd, inte följer reglerna om årsredovisning eller inte har någon revisor. När det gäller ideella föreningar finns det en särskild risk för kringgåenden genom att kapital som byggs upp i föreningen kan komma medlemmarna till godo vid försäljning av andelar eller vid en likvidation. Det kan därför finnas anledning för tillsynsmyndigheterna att uppmärksamma särskilt stora överskott och vid behov efterfråga mer information för att säkerställa att inte reglerna kringgås. En ideell förening som agerar för att gynna medlemmarna ekonomiskt ska anses ha övergått till att vara en ekonomisk förening.

Stiftelser, föreningar eller SVB som inte uppfyller de regler som gäller för associationsformen eller som inte längre kan anses ha ett allmännyttigt syfte kan sammanfattningsvis förlora sitt tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Om de även fortsättningsvis vill ta emot offentlig finansiering behöver de uppfylla alla de krav som föreslås i lagrådsremissen, dvs. även kraven på begränsat rörelseresultat, begränsade värdeöverföringar och separat juridisk person för att få ett nytt sådant tillstånd.

6 Konsekvenser

6.1 Konsekvenser för privata aktörer av en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat

En majoritet av aktörerna berörs av förslaget

För att undersöka vilka effekter som förslaget får för aktörerna på de aktuella områdena har uppgifter om totalt 3 435 aktiva företag och organisationer som tillhandahåller skollagsreglerad verksamhet, öppna sociala insatser samt vård och omsorg med boende hämtats från Bisnode AB:s Serranodatabas för 2015 (se tabell 6.1). Företag med under 20 miljoner kronor i omsättning utgjorde 80 procent av antalet företag, men stod endast för ca 19 procent av den samlade omsättningen. För en beskrivning av hur uppgifterna om aktörerna har tagits fram och beräknats, se *bilaga 2*. Uppgifterna i databasen gäller företag och ekonomiska föreningar. I detta avsnitt benämns aktörerna emellertid företag.

Tabell 6.1 Fördelning mellan antal företag efter omsättning samt medelvärde för antal anställda

Omsättning, miljoner kr	Antal företag	Medelvärde anställda	Andel av sektorernas totala omsättning
0	259	2	0,0 %
0,1–1	542	2	0,3 %
1,1–2	259	3	0,5 %
2,1–5	577	6	2,6 %
5,1–20	1 100	17	15,5 %
20,1–50	459	48	18,8 %
50,1–100	129	116	11,9 %
100,1–500	97	322	25,6 %
>500,1	13	2 460	24,9 %
Totalsumma	3 435	38	100 %

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Förslaget om en lägsta nivå berör samtliga företag och organisationer som omfattas av lagrådsremissens förslag om begränsning av rörelseresultat. En lägsta nivå bedöms dock särskilt påverka företag med en begränsad omsättning och ett litet operativt kapital positivt. Cirka 32 procent av företagen inom de berörda sektorerna saknade operativt kapital 2015 (se tabell 6.2). Andelen företag utan operativt kapital var störst bland företag som uppvisade de största och de minsta omsättningarna. Skälen till att ha ett litet operativt kapital bedöms dock skilja sig mellan företag med en liten omsättning jämfört med företag med en stor omsättning. Företag med en stor omsättning har i större utsträckning koncerninterna lån och finansiella investeringar som minskar det operativa kapitalet. Företag med en liten omsättning bedöms ha mindre förmåga till och behov av investeringar som avspeglas i det operativa kapitalet.

Företag med ett operativt kapital som högst uppgick till 587 071 kronor skulle ha kunnat öka sitt tillåtna rörelseresultat om det funnits en lägsta nivå om ett prisbasbelopp 2015 (en utveckling av detta finns i figur 6.2). Det genomsnittliga operativa kapitalet bland företagen 2015 var ca 215 000 kronor. Förslaget bör därmed vara till nytta för många företag. Alla grupper av företag med omsättning upp t.o.m. 5 miljoner kronor hade operativa kapital som i genomsnitt understeg 420 000 kronor, vilket indikerar att dessa grupper till stor del berörs av förslaget. Gruppen med en omsättning mellan 5 och 20 miljoner kronor hade ett negativt genomsnittligt operativt kapital. Om företag som avviker kraftigt från de andra rensas bort hade dock denna grupp ett större genomsnittligt operativt kapital.

Tabell 6.2 Operativt kapital bland företag inom socialtjänsten och skollagsreglerad verksamhet 2015

Omsättning, miljoner kr	Medel av operativt kapital, tusental kronor	Andel företag med noll eller negativt operativt kapital
0	176	63 %
0,1–1	151	34 %
1,1–2	321	22 %
2,1–5	419	25 %
5,1–20	-431*	25 %
20,1–50	2 196	32 %
50,1–100	1 940	40 %
100,1–500	-4 334	58 %
>500,1	-5 877	62 %
Totalsumma	215	32 %

Anm.: Det negativa operativa kapitalet i gruppen med omsättning mellan 5,1 och 20 miljoner kronor (märkt med asterisk) beror på ett företag med extremt stor koncernintern skuld. Utan detta företag skulle gruppen i genomsnitt haft ett positivt operativt kapital om 1 234 000 kronor.

Anm.: Urvalet av SNI-koder är det samma som användes av Valfärdsutredningen och som bedömdes ha minst 70 procent offentlig finansiering.

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Med den föreslagna lägsta nivån skulle 78 procent av företagen som tillhandahöll öppna sociala insatser fått ett högre tillåtet rörelseresultat. Motsvarande andel för företag inom skollagsreglerad verksamhet var 71 procent och för företag inom vård och omsorg med boende 54 procent. Det tillåtna rörelseresultatet skulle ha ökat för huvuddelen av alla företag med en omsättning under 5 miljoner kronor (se tabell 6.3). Ju större genomsnittlig omsättning, desto mindre andel företag kan öka sitt tillåtna rörelseresultat med den lägsta nivån. Bland företagen med störst omsättning finns emellertid många företag med negativa operativa kapital, vilket innebär att de kan öka sina rörelseresultat med den lägsta nivån. De större företagen bedöms dock ha begränsad nytta av att öka sina rörelseresultat till ett prisbasbelopp. De har i stället möjlighet att öka sitt vinstutrymme genom investeringar som får inräknas i det operativa kapitalet. Beräkningen tar inte hänsyn till de eventuella ändrade beteenden hos företagen som ett införande av lagrådsremissens förslag skulle innebära, men kan ändå ge viss indikation om hur stora andelar företag som berörs.

Tabell 6.3 Företag som berördes av en lägsta nivå givet en begränsning av rörelseresultat inom socialtjänsten och skollagsreglerad verksamhet 2015

Omsättning, miljoner kr	Antal företag vars tillåtna rörelseresultat ökar med en lägsta nivå om ett prisbasbelopp		Andel företag vars tillåtna rörelseresultat ökar med en lägsta nivå om ett prisbasbelopp	
	Antal företag			
0	259	236	91 %	
0,1–1	542	499	92 %	
1,1–2	259	227	88 %	
2,1–5	577	469	81 %	
5,1–20	1 100	609	55 %	
20,1–50	459	200	44 %	
50,1–100	129	56	43 %	
100,1–500	97	56	58 %	
>500,1	13	9	69 %	
Totalsumma	3 435	2 361	69 %	

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Förslagets effekter på aktörernas rörelseresultat

Om kravet på tillstånd att ta emot offentlig finansiering hade varit i kraft 2015 skulle aktörerna utifrån sina operativa kapital (och överfört outnyttjat rörelseresultat från tre föregående räkenskapsår) tillåtit ett totalt rörelseresultat om 1,73 miljarder kronor (se figur 6.1). Med en lägsta nivå om ett prisbasbelopp för begränsningen skulle det tillåtna rörelseresultatet ha ökat till 2,07 miljarder kronor.

I praktiken gick dock många företag med förlust eller hade inte fullt ut kunnat uppnå sitt tillåtna rörelseresultat detta år. Det samlade rörelseresultat som i praktiken skulle ha kunnat tas ut med en begränsning utan en lägsta nivå uppgick därför till 0,55 miljarder kronor. Detta utgjorde den ersättning som av regeringen bedöms som marknadsmässig, dvs. ersättning för kapitalkostnader hänförliga till kärnverksamheten som både skulle ha rymts i företagets rörelseresultat och som skulle tillåtit enligt begränsningen av rörelseresultatet. Med en lägsta nivå skulle den marknadsmässiga ersättningen ha ökat till 0,62 miljarder kronor.

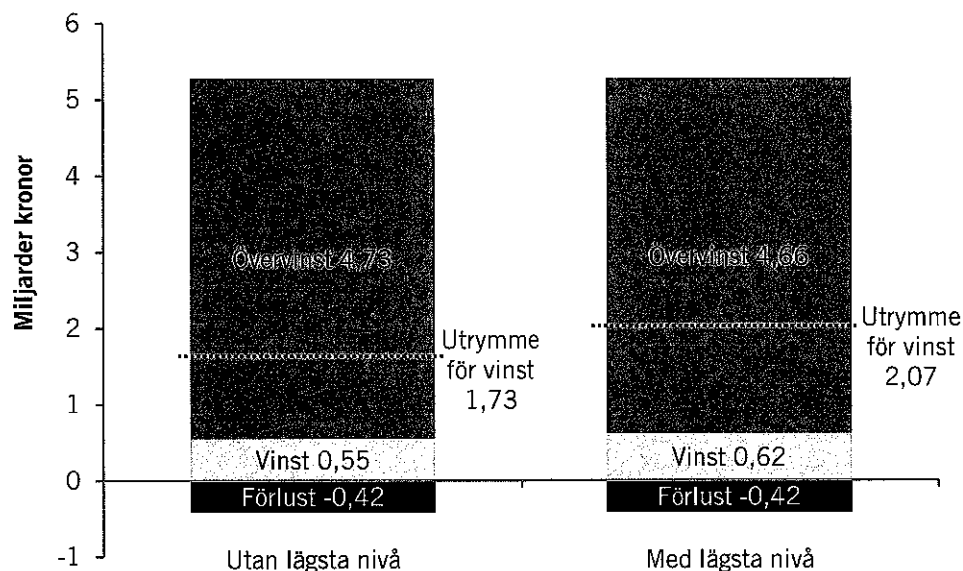
Outnyttjat tillåtet rörelseresultat får dock föras vidare tre räkenskapsår framåt, vilket gör att vinstutrymmet ändå kan få betydelse för berörda företag senare räkenskapsår.

De samlade förlusterna skulle både med och utan en lägsta nivå ha uppgått till 0,42 miljarder kronor, eftersom en lägsta nivå inte påverkar företag som redan går med förlust.

Övervinsten, dvs. den del av rörelseresultatet som översteg vad begränsningen skulle tillåtit, och som därmed skulle återförts till verksamheterna, skulle utan någon lägsta nivå ha uppgått till 4,73 miljarder kronor. Med en lägsta nivå skulle övervinsten ha minskat till 4,66 miljarder kronor. Nettorörelseresultatet, dvs. med avdrag för resultatet för förlustföretag, utan en lägsta nivå, skulle ha varit

0,13 miljarder kronor. Med en lägsta nivå skulle samma resultat ha varit 0,20 miljarder kronor.

Figur 6.1 Övervinster, vinster och förluster med och utan lägsta nivå om ett prisbasbelopp för begränsningen, samt utrymme för vinst 2015, miljarder kronor

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Sammanlagt 2 210 företag hade rörelseresultat som 2015 översteg vad som skulle ha tillåtit om kravet på tillstånd att ta emot offentlig finansiering med begränsning av rörelseresultatet hade gällt utan lägsta nivå (se tabell 6.4). Detta motsvarade 65 procent av alla företag inom de berörda sektorerna för vilka tillåtna rörelseresultat kunnat beräknas. Med en lägsta nivå om ett prisbasbelopp skulle 1 990 företag, dvs. 220 färre, behöva minska sitt rörelseresultat. Andelen berörda företag skulle därmed minska till 58 procent. Andelen av företagens samlade rörelseresultat som skulle ha överstigit vad begränsningen tillät skulle med en lägsta nivå ha minskat med 1,4 procentenheter. Med en lägsta nivå skulle samtliga berörda välfärdsföretag i genomsnitt kunnat ta ut ca 4 procent av det samlade rörelseresultatet utan någon begränsning 2015. För företag som tillhandahöll skollagsreglerad verksamhet och öppna sociala insatser var andelen 2 procent. För företag som tillhandahöll vård och omsorg med boende var andelen 6 procent. Ökningen av det tillåtna rörelseresultatet till följd av införandet av en lägsta nivå skulle vara störst hos företag verksamma inom skollagsreglerad verksamhet och öppna sociala insatser. Detta kan bl.a. bero på att företag som tillhandahöll skollagsreglerad verksamhet och öppna sociala insatser hade större andelar företag som saknade operativt kapital jämfört med företag som tillhandahöll vård och omsorg med boende. För företag som tillhandahöll skollagsreglerad verksamhet var denna andel 32 procent och för öppna sociala insatser 33 procent, vilket ska jämföras med 24 procent för företag som tillhandahöll vård och omsorg med boende. Företag som tillhandahöll vård och omsorg med boende hade 2015 större rörelsemarginaler än företagen inom de övriga sektorerna.

Tabell 6.4 Antal företag samt andel av samlade rörelseresultat som översteg vad som skulle tillåts givet en begränsning av rörelseresultat med och utan lägsta nivå om ett prisbasbelopp 2015

	Antal företag som översteg begränsning utan lägsta nivå	Andel av samlat rörelseresultat som översteg begränsning utan lägsta nivå	Antal företag som översteg begränsning med lägsta nivå	Andel av samlat rörelseresultat som översteg begränsning med lägsta nivå
Skollagsreglerad verksamhet	647	94,5 %	579	93,7 %
Öppna sociala insatser	904	99,9 %	795	97,9 %
Vård och omsorg med boende	659	99,3 %	616	97,4 %
Totalt för sektorerna	2 210	97,1 %	1 990	95,7 %

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Företag och organisationer som tillhandahåller socialtjänst, assistans och skollagsreglerad verksamhet och som har små operativa kapital påverkas i betydande utsträckning av förslaget om en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet.

Med en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat skulle de genomsnittliga rörelsemarginalerna öka något för företag som tillhandahåller skollagsreglerad verksamhet, öppna sociala insatser samt vård och omsorg med boende (se tabell 6.5). Skillnaden blir störst för företag med upp till 20 miljoner kronor i omsättning. Den minsta gruppen, som även utan någon begränsning uppvisar små vinster, har dock fortsatt en negativ genomsnittlig rörelsemarginal. Denna grupp bedömdes av Valfärdsutredningen utgöras av bl.a. konsultföretag. Det kan också röra sig om deltidsverksamhet eller biverksamhet till annan sysselsättning. Givet att gruppen i stor utsträckning består av företag som går med förlust även utan någon begränsning är effekten väntad.

Sammanfattningsvis bedöms en majoritet av företagen kunna ha nytta av förslaget om en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet. Förslaget träffar alla tre berörda sektorer och bedöms fram för allt vara till nytta för företag med en liten omsättning och litet operativt kapital. Det gäller framför allt företag och organisationer med en omsättning på mindre än 5 miljoner kronor. Förslaget är dock till viss nytta för aktörer med upp till 20 miljoner kronor i omsättning. Dessa aktörer bedöms med förslaget få förbättrade förutsättningar att uppnå ett begränsat rörelseresultat, även om de har ett litet eller helt saknar operativt kapital.

Valfärdsaktörer med en större omsättning än 20 miljoner kronor per år kan påverkas av en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat, men effekten är begränsad och det bedöms vara mer gynnsamt för dessa att öka det operativa kapitalet för att därmed få ett större tillåtet rörelseresultat.

Tabell 6.5 Rörelseresultat och rörelsemarginal med och utan lägsta nivå om ett prisbasbelopp givet en begränsning av rörelseresultat 2015, samtliga företag inom socialtjänsten och skollagsreglerad verksamhet

Omsättning, miljoner kr	Medelvärde, rörelseresultat med begränsning utan lägsta nivå, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med begränsning utan lägsta nivå	Medelvärde, rörelseresultat med lägsta nivå om ett prisbasbelopp, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med lägsta nivå om ett prisbasbelopp
0	-63	-	-61	-
0,1–1	-82	-20,9 %	-61	-15,5 %
1,1–2	4	0,3 %	30	2,0 %
2,1–5	-7	-0,2 %	18	0,5 %
5,1–20	10	0,1 %	31	0,3 %
20,1–50	145	0,5 %	160	0,5 %
50,1–100	163	0,2 %	177	0,3 %
100,1–500	201	0,1 %	225	0,1 %
>500,1	6 056	0,4 %	6 083	0,4 %
Totalsumma	39	0,2 %	59 013	0,3 %

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Bland företag som tillhandahåller skollagsreglerad verksamhet skulle effekten av en lägsta nivå för begränsningen vara större för företagen ju mindre omsättning de har (se tabell 6.6). Inom gruppen hade 27 procent av företagen ett nollresultat eller ett negativt rörelseresultat 2015 utan en vinstbegränsning, vilket innebär att flera grupper av företag skulle uppvisa en negativ genomsnittlig rörelsemarginal, även med en lägsta nivå för vinstbegränsningen. Bland företag inom förskolan skulle den genomsnittliga rörelsemarginalen öka från 0,3 procent till 0,5 procent med en lägsta nivå. Inom grundskolan skulle den genomsnittliga rörelsemarginalen öka från 0,2 procent till 0,3 procent. Bland företag verksamma inom gymnasieskolan skulle den genomsnittliga rörelsemarginalen utan en lägsta nivå ha uppgått till -0,8 procent, och -0,7 procent med en lägsta nivå.

Tabell 6.6 Rörelseresultat och rörelsemarginal med och utan lägsta nivå om ett prisbasbelopp givet en begränsning av rörelseresultat 2015, företag inom skollagsreglerad verksamhet

Omsättning, miljoner kr	Medelvärde, rörelseresultat med begränsning utan lägsta nivå, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med begränsning utan lägsta nivå	Medelvärde, rörelseresultat med lägsta nivå om ett prisbasbelopp, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med lägsta nivå om ett prisbasbelopp
0	-42	-	-40	-
0,1–1	-51	-13,6 %	-33	-8,9 %
1,1–2	-58	-3,7 %	-34	-2,1 %
2,1–5	7	0,2 %	33	1,0 %
5,1–20	-101	-1,0 %	-81	-0,8 %
20,1–50	-23	-0,1 %	-11	0,0 %
50,1–100	554	0,8 %	563	0,8 %
100,1–500	1 192	0,6 %	1 203	0,6 %
>500,1	3 529	0,3 %	3 544	0,3 %
Totalsumma	4	0,0 %	22	0,1 %

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

I likhet med aktörerna som tillhandahåller skollagsreglerad verksamhet uppvisade en stor del, 37 procent, av aktörerna som tillhandahåller öppna sociala insatser noll eller negativt rörelseresultat utan någon begränsning. Detta påverkar i hög grad det genomsnittliga rörelseresultatet med en begränsning. Dessa aktörer skulle uppvisa negativa genomsnittliga rörelsemarginaler inom vissa grupper även med en lägsta nivå för begränsningen (se tabell 6.7). Företag som tillhandahöll hemtjänst för äldre skulle uppvisa en genomsnittlig rörelsemarginal om -0,6 procent utan någon lägsta nivå för rörelseresultatet och -0,4 procent med en lägsta nivå. För företag som tillhandahöll personlig assistans skulle den genomsnittliga rörelsemarginalen uppgå till 0,1 procent utan någon lägsta nivå och 0,2 procent med en lägsta nivå.

Tabell 6.7 Rörelseresultat och rörelsemarginal med och utan lägsta nivå om ett prisbasbelopp givet en begränsning av rörelseresultat 2015, företag inom öppna sociala insatser

Omsättning, miljoner kr	Medelvärde, rörelseresultat med begränsning utan lägsta nivå, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med begränsning utan lägsta nivå	Medelvärde, rörelseresultat med lägsta nivå om ett prisbasbelopp, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med lägsta nivå om ett prisbasbelopp
0	-65	-	-62	-
0,1–1	-56	-14,4 %	-32	-8,3 %
1,1–2	5	0,3 %	34	2,3 %
2,1–5	-23	-0,7 %	2	0,0 %
5,1–20	-60	-0,6 %	-39	-0,4 %
20,1–50	62	0,2 %	86	0,3 %
50,1–100	-43	-0,1 %	-24	0,0 %
100,1–500	-234	-0,1 %	-205	-0,1 %
>500,1	15 919	0,8 %	15 949	0,8 %
Totalsumma	0	0,0 %	23	0,1 %

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Företag som tillhandahöll vård och omsorg med boende skulle med en lägsta nivå för begränsningen uppvisa de i genomsnitt största genomsnittliga rörelsemarginalerna bland de aktuella sektorerna (se tabell 6.8). Som tidigare angivits har dessa företag även utan någon begränsning av rörelseresultatet större genomsnittliga rörelsemarginaler jämfört med företagen i de övriga sektorerna. Inom gruppen hade 20 procent av företagen ett nollresultat eller ett negativt rörelseresultat utan någon begränsning. Det innebär att 80 procent hade ett positivt rörelseresultat utan någon begränsning. För företag som tillhandahöll boenden för personer med psykiska funktionshinder skulle den genomsnittliga rörelsemarginalen ha ökat från 0,4 procent utan någon lägsta nivå för rörelseresultatet till 0,5 procent med en lägsta nivå. För företag som tillhandahöll boenden för missbrukare skulle den genomsnittliga rörelsemarginalen ha ökat från -0,6 procent till -0,5 procent. Rörelsemarginalen bland företag som tillhandahöll äldreboenden skulle i genomsnitt ha uppgått till 0,4 procent såväl med som utan någon lägsta nivå för rörelseresultatet. För företag som tillhandahöll hem för vård och boende för unga skulle den genomsnittliga rörelsemarginalen ha ökat från 0,9 procent till 1,0 procent med en lägsta nivå.

Tabell 6.8 Rörelseresultat och rörelsemarginal med och utan lägsta nivå om ett prisbasbelopp givet en begränsning av rörelseresultat 2015, företag inom vård och omsorg med boende

Omsättning, miljoner kr	Medelvärde, rörelseresultat med begränsning utan lägsta nivå, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med begränsning utan lägsta nivå	Medelvärde, rörelseresultat med lägsta nivå om ett prisbasbelopp, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med lägsta nivå om ett prisbasbelopp
0	-80	-	-80	-
0,1–1	-148	-35,6 %	-129	-31,0 %
1,1–2	51	3,4 %	71	4,8 %
2,1–5	10	0,3 %	32	0,9 %
5,1–20	189	1,8 %	211	2,0 %
20,1–50	414	1,4 %	424	1,4 %
50,1–100	109	0,1 %	120	0,2 %
100,1–500	24	0,0 %	50	0,0 %
>500,1	2 911	0,2 %	2 943	0,2 %
Totalsumma	130	0,5 %	148	0,5 %

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Utan någon begränsning av rörelseresultatet hade 25 procent av företagen som tillhandahöll skollagsreglerad verksamhet, öppna sociala insatser samt vård och omsorg med boende rörelsemarginaler under 1 procent 2015 (se tabell 6.9). Vidare uppvisade 55 procent av företagen rörelsemarginaler över 5 procent.

Givet en begränsning av rörelseresultat utan någon lägsta nivå skulle andelen företag med rörelsemarginal under 1 procent ha ökat till 71 procent, medan 8 procent av företagen skulle haft en rörelsemarginal över 5 procent.

Med en lägsta nivå skulle andelen företag med rörelsemarginal under 1 procent ha ökat till 55 procent. Andelen företag med rörelsemarginaler över 5 procent skulle ha ökat till 15 procent.

Tabell 6.9 Andelar av företag inom socialtjänsten och skollagsreglerad verksamhet fördelade i intervaller för rörelsemarginaler 2015, med och utan begränsning samt med en lägsta nivå

Rörelsemarginal	Andel företag utan begränsning	Andel företag med begränsning utan lägsta nivå	Andel företag med begränsning och lägsta nivå ett prisbasbelopp
0 % eller negativ	19 %	37 %	19 %
0,1–1 %	6 %	34 %	36 %
1,1–2 %	5 %	11 %	16 %
2,1–3 %	5 %	5 %	7 %
3,1–4 %	5 %	3 %	4 %
4,1–5 %	5 %	2 %	3 %
5,1–10 %	17 %	4 %	7 %
Över 10 %	38 %	4 %	8 %
Samtliga	100 %	100 %	100 %

Anm.: Företag som uppgett noll i nettoomsättning ingår inte i tabellen eftersom rörelsemarginal inte kan beräknas för dessa. T.ex. har 24 procent av företagen angett noll eller negativt rörelseresultat, men en del av dessa har också angett noll i nettoomsättning. Företag med noll eller negativt rörelseresultat och noll i omsättning skulle kunna inkluderas under noll i rörelsemarginal, men för att tabellen ska vara konsekvent har alla företag med noll i nettoomsättning exkluderats.

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

I genomsnitt hade 24 procent av företagen negativa rörelseresultat eller nollresultat redan utan någon begränsning av rörelseresultatet. En höjning av det tillåtna rörelseresultatet skulle sakna betydelse för dessa företag. Effekterna av en lägsta nivå avgränsat till de 76 procent av företagen som uppvisade ett positivt rörelseresultat utan någon begränsning ser något annorlunda ut jämfört med effekterna på samtliga företag (se tabell 6.10). Sett endast till företag med ett positivt rörelseresultat skulle företag med en omsättning över noll upp t.o.m. 1 miljon kronor ha uppvisat störst rörelsemarginal.

Tabell 6.10 Rörelseresultat och rörelsemarginaler med och utan begränsning av rörelseresultat samt lägsta nivå om ett prisbasbelopp, endast företag med positiva rörelseresultat utan begränsning 2015

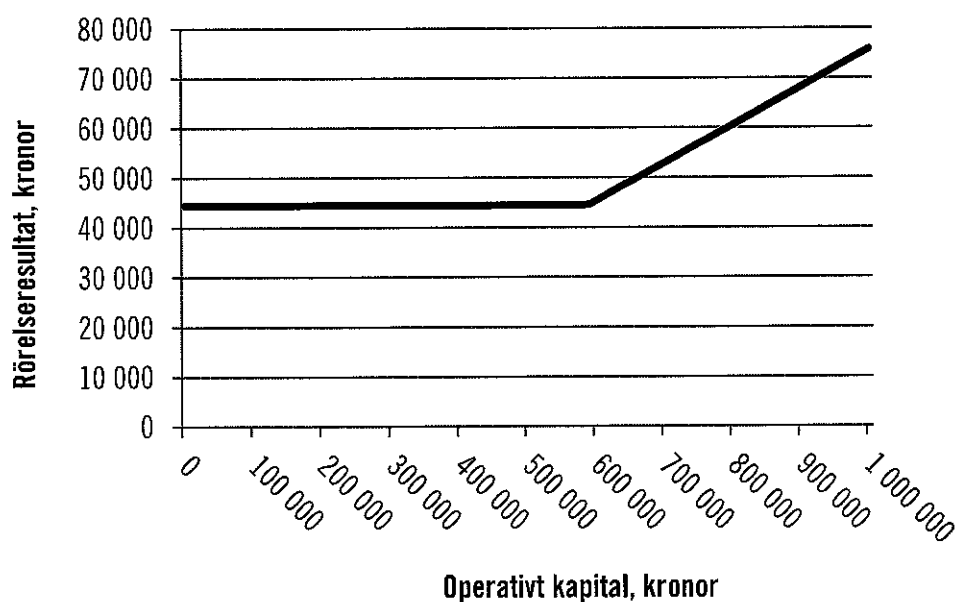
Omsättning, miljoner kr	Medelvärde, rörelseresultat utan begränsning, endast positiva, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal utan begränsning, endast positiva	Medelvärde, rörelseresultat med begränsning och lägsta nivå ett prisbasbelopp, endast positiva utan begränsning, tusental kronor	Medelvärde, rörelsemarginal med begränsning och lägsta nivå ett prisbasbelopp, endast positiva utan begränsning
0	493	-	77	-
0,1–1	158	35,2 %	56	12,2 %
1,1–2	274	18,1 %	80	5,2 %
2,1–5	397	11,8 %	97	2,9 %
5,1–20	1 147	10,7 %	192	1,8 %
20,1–50	3 016	9,8 %	337	1,1 %
50,1–100	5 339	7,6 %	448	0,6 %
100,1–500	12 682	6,4 %	991	0,5 %
>500,1	72 527	5,0 %	6 083	0,4 %
Totalsumma	2 018	7,7 %	237	0,9 %

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Givet ett prisbasbelopp om 44 500 kronor (motsvarande 2015 års nivå) och en statslåneränta om 0,58 procent (medelvärde för 2015 enligt Riksgäldskontoret), skulle brytpunkten för storleken på det operativa kapitalet där en lägsta nivå om ett prisbasbelopp upphör att ha betydelse för en enskild aktör vara 587 071 kronor (se figur 6.2). Ett företag med ett mindre operativt kapital än 587 071 kronor skulle således ha tillåtits ett större rörelseresultat genom att nyttja den lägsta nivån om ett prisbasbelopp, om de aktuella reglerna tillämpats 2015.

Figur 6.2 Tillåtet rörelseresultat med begränsning och lägsta nivå om ett prisbasbelopp

Givet 0,58 procents statslåneränta och prisbasbelopp om 44 500 kronor

Källa: Egna beräkningar.

Effekten av en lägsta nivå har exemplifierats genom faktiska uppgifter från fyra företag (se tabell 6.11). För att förenkla exemplet har fyra företag som började bedriva verksamhet 2015 valts. Därmed påverkas inte beräkningarna av eventuella överföringar av tillåtet rörelseresultat från tidigare år. De fyra företagen hade 2015 olika stora omsättningar och operativa kapital.

Tabell 6.11 Tillåtet rörelseresultat med och utan begränsning av rörelseresultat samt med lägsta nivå om 44 500 kronor i fyra exempelföretag

	Företag A	Företag B	Företag C	Företag D
Omsättning	996 000 kr	1 221 000 kr	4 283 000 kr	5 570 000 kr
Operativt kapital	62 600 kr	259 100 kr	85 300 kr	1 056 000 kr
Rörelseresultat utan begränsning	212 000 kr	653 000 kr	372 000 kr	2 788 000 kr
Rörelsemarginal utan begränsning	21,3 %	53,5 %	8,7 %	50,1 %
Tillåtet rörelseresultat med begränsning	5 008 kr	20 728 kr	6 824 kr	84 480 kr
Tillåten rörelsemarginal med begränsning	0,5 %	1,7 %	0,2 %	1,5 %
Tillåtet rörelseresultat med lägsta nivå om ett prisbasbelopp	44 500 kr	44 500 kr	44 500 kr	44 500 kr (lägsta nivån används inte)
Rörelsemarginal med lägsta nivå om ett prisbasbelopp	4,5 %	3,6 %	1,0 %	0,8 % (lägsta nivån används inte)

Anm.: Aktuell statslåneränta vid utgången av föregående bokslutsperiod var för dessa företag en procent.

Källa: Egna beräkningar baserade på data från Bisnode AB.

Företag A och B med omsättningar runt 1 miljon kronor skulle med förslaget om en lägsta nivå uppvisa rörelsemarginaler omkring 4 procent, vilket skulle vara något lägre än de genomsnittliga rörelsemarginalerna inom dessa sektorer utan någon begränsning (6,5 procent 2015). Företag C, som 2015 hade en omsättning om 4 miljoner kronor, skulle på motsvarande sätt ha uppvisat en rörelsemarginal om 1 procent. Även detta företag skulle ha hjälpts något av en lägsta nivå, och därmed ha förutsättning att öka det operativa kapitalet, som var litet i förhållande till omsättningen. För företag D skulle den lägsta nivån inte ha tillämpats då det operativa kapitalet om 1 miljon kronor skulle ha tillåtit ett större rörelseresultat än prisbasbeloppet. För företag med så små operativa kapital att en lägsta nivå om ett prisbasbelopp används för att beräkna tillåtet rörelseresultat skulle gränsen för att kunna upprätthålla 2 procents rörelsemarginal 2015 ha varit en omsättning om 2 225 000 kronor.

Övriga effekter av förslaget

Förslaget bedöms inte få några konsekvenser för företag med ett operativt kapital över 587 071 kronor (givet 0,58 procents statslåneränta och ett prisbasbelopp om 44 500 kronor).

I vissa fall kan ett litet företag med förslaget tillåtas en större rörelsemarginal än vad förslaget tillåter för ett företag med ett större operativt

kapital. Denna konsekvens är en följd av förslaget syfte att förbättra förutsättningarna för företag med liten omsättning och begränsade möjligheter att öka det operativa kapitalet.

Införande av en lägsta nivå, som är oberoende av det operativa kapitalet, kan gynna investeringsviljan och nyföretagandet. Förslaget kan i viss mån hantera risken med att små aktörer avvecklar sin verksamhet till följd av begränsningen av rörelseresultat och således förhindra minskad valfrihet och mångfald. En lägsta nivå möjliggör fortfarande det övergripande syftet att stoppa stora läckage av skattemedel som används för annat än välfärdsverksamhet, t.ex. expansioner i andra länder. För enskilda små eller nystartade organisationer med ett litet eller utan operativt kapital kan det finnas skäl att anta att nyttan med ett garanterat utrymme för rörelseresultat kan överskrida nyttan som dessa pengar kan bidra med i verksamheten. Förslaget kan dock i viss mån minska incitamenten att växa för små organisationer som närmar sig den övre gränsen av lägsta nivån.

Den lägsta nivån innebär relativt små tillägg i regeringens förslag enligt lagrådsremissen. Den samlade komplexiteten i lagstiftningen bör därför inte öka och den föreslagna regleringen skapar därmed inte någon ökad administrativ börda jämfört med förslaget i lagrådsremissen. För organisationer som har ett tillåtet rörelseresultat som ligger nära den lägsta tillåtna nivån torde förslaget innebära en tydlig förenkling.

Behovet av tillsyn väntas minska avseende små organisationers efterlevnad av begränsningen av rörelseresultat. Detta kan leda till lägre behov av tillsyn och därmed minskade tillsynsavgifter för små organisationer.

6.2 Konsekvenser av förslaget om mindre omfattande krav för idéburna aktörer

Förslaget om att de idéburna aktörerna under vissa förutsättningar inte behöver uppfylla lika många krav för att beviljas tillstånd att ta emot offentlig finansiering bedöms öka dessa aktörers möjligheter att bedriva de aktuella verksamheterna. Det medför främst att den administrativa belastningen på sådana aktörer minskar. Eftersom prövningen kan förväntas bli mindre omfattande än för andra aktörer kan även tillsynsmyndigheternas avgifter bli lägre. Vidare bedöms det gagna tilltron till regelverket att det inte innehåller överflödiga krav.

Förslaget att krav som syftar till att medel ska användas i verksamheten och till att minska de risker för felaktiga incitament som vinstsyftet kan skapa inte ska regleras i en tillståndsprövning för juridiska personer utan vinstsyfte bedöms leda till att det inte ställs dubbla krav på de idéburna aktörerna. Trots att olika krav ställs på de olika aktörerna i tillståndsgivningen kommer alla i praktiken att omfattas av någon form av krav på återinvestering av medel. Förslaget innebär emellertid att idéburna aktörer får ett större utrymme än andra aktörer när det gäller att t.ex. använda en mer omfattande andel av medlen till annan allmännyttig verksamhet än välfärdsverksamhet.

Förslaget i promemorian bedöms inte försvåra för eller missgynna vinstdrivande företag eller andra organisationer jämfört med förslagen i lagrådsremissen. De aktörer som omfattas av förslaget i promemorian

bedöms inte heller gynnas framför andra aktörer (se vidare avsnitt 5). Ett undantag från vissa krav i tillståndsprövningen ger inte de idéburna aktörerna företräde till offentlig finansiering. Förslaget påverkar inte heller de krav som ställs av upphandlande myndigheter i upphandlingsförfaranden eller vid införande av valfrihetssystem. Det påverkar vidare inte vilka krav som ställs på aktörerna i samband med övrig tillståndsprövning eller vid prövning av ansökan om godkännande som huvudman för fristående skolor eller förskolor. Förslagen bedöms därmed inte snedvrida konkurrensen.

6.3 Konsekvenser för kommuner och landsting

Förslagen bedöms inte medföra några direkta kostnader för kommuner och landsting jämfört med förslagen i lagrådsremissen. Givet att förslaget om en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat kan minska risken för att offentligfinansierade företag med små operativa kapital inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet lägger ned verksamheten kan även kommunernas och landstingens risk för att snabbt behöva överta verksamhet minska. Även förslaget om mindre ingripande regler för idéburna aktörer kan medföra att färre sådana aktörer lämnar sektorn. Därmed kan även kommuners och landstings behov av att skapa beredskap för t.ex. rekrytering, utbildning och anskaffning av lokaler och utrustning minska.

Förslagen bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen.

6.4 Konsekvenser för barn, elever och brukare

Förslagen kan i enlighet med vad som anförts i avsnitt 6.3 minska risken för att idéburna aktörer och välfärdsaktörer med små operativa kapital väljer att sluta bedriva verksamhet. Detta innebär en minskad risk för försämrade mångfald bland utförare och kan därmed bidra till bibehållen valfrihet för barn, elever och brukare.

Förslaget väntas i övrigt inte få några direkta effekter på barn, elever och brukare.

6.5 Offentligfinansiella konsekvenser

En lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat bedöms medföra att övervinsterna minskar något, dvs. en mindre del av aktörernas rörelseresultat väntas överstiga begränsningen jämfört med förslaget i lagrådsremissen. Det innebär att aktörernas rörelseresultat ökar och därmed att de skattemässiga resultaten ökar. Givet att nettoresultatet delas ut till ägare kan de belopp som beskattas i inkomstslaget kapital komma att öka. Dock kan andelen medel som i stället skulle tagits ut som lön, och därmed beskattats i inkomstslaget tjänst samt föranlett uttag av socialavgifter komma att minska något. I förhållande till de skattemässiga effekterna av

förslagen i lagrådsremissen bedöms dock effekterna av införandet av en lägsta nivå för begränsningen vara relativt små.

6.6 Konsekvenser för tillsynsmyndigheterna

En effekt av införandet av en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat är att den tillsyn av att begränsningen efterlevs som IVO och Skolinspektionen ska utföra sannolikt förenklas. Detta följer av att en minskad andel av de små företagens och organisationernas årsredovisningar bedöms behöva granskas. Tillsynen kan i stället koncentreras där insatserna gör mest nytta.

En följd av förslaget om undantag från vissa krav för idéburna aktörer är att IVO och Skolinspektionen vid tillståndsgivning och tillsyn ska göra en bedömning av de idéburna aktörerna som skiljer sig från den som ska göras av andra aktörer. Myndigheterna får därmed fler olika regler att förhålla sig till. Konsekvenserna av detta bedöms emellertid vara relativt begränsade, särskilt då prövningen av de idéburna aktörerna blir mindre omfattande. Förslaget bedöms därför inte innebära några ökade kostnader för myndigheterna i förhållande till lagrådsremissens förslag.

6.7 Konsekvenser för socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet

En viktig negativ effekt av förslaget om en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat är att offentlig finansiering avsedd för socialtjänsten och skollagsreglerad verksamhet kan komma att användas till annat, t.ex. utdelning av vinst. Fasta gränser av denna typ blir ofta normerande, vilket i det aktuella fallet kan få huvuddelen av alla välfärdsföretag (utöver de som redan tillåts större rörelseresultat genom sitt operativa kapital) att nyttja den möjlighet till större rörelseresultat som den lägsta nivån innebär.

Vid en lägsta nivå om ett prisbasbelopp (45 500 kronor 2018) för begränsningen av rörelseresultat och 3 435 företag kan det samlade rörelseresultatet i sektorerna teoretiskt öka med ca 0,16 miljarder kronor per år jämfört med en reglering utan en lägsta nivå. Detta förutsätter dock att alla företag nyttjar den lägsta nivån till fullo, vilket inte väntas bli fallet. I de beräkningar som gjorts i avsnitt 6.1 ökade rörelseresultatet från 0,13 miljarder kronor till 0,20 miljarder kronor, vilket medför en skillnad på 0,07 miljarder kronor.

6.8 Konsekvenser för kvinnor och män

Förslaget om en lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultatet bedöms medföra positiva konsekvenser för små välfärdsaktörer. De företag som drivs av kvinnor är generellt av mindre storlek än företag som drivs av män. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) var 81 procent av de anställda (inklusive offentligt anställda) inom vård och omsorg kvinnor 2015. Inom

skollagsreglerad verksamhet var 75 procent av de anställda kvinnor. Förslaget kan därmed i viss mån antas gynna kvinnor i större utsträckning än män.

6.9 Övriga konsekvenser

Förslagen i promemorian bedöms i övrigt inte påverka de konsekvensbedömningar som gjorts i lagrådsremissen.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft samtidigt som den föreslagna regleringen om krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering i lagrådsremissen. Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet, dvs. den 2 januari 2019.

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av särskilda övergångsbestämmelser.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De föreslagna ändringarna bör träda i kraft den 2 januari 2019, samtidigt som den föreslagna regleringen om krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering i lagrådsremissen.

Det bedöms inte finnas behov av några särskilda övergångsbestämmelser.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

23 c §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2 och 5.3.

I paragrafen införs i ett nytt *andra stycke* en bestämmelse som innebär att ett tillstånd att lämna offentlig finansiering även ska lämnas om sökanden har ett allmännyttigt syfte och är en ideell förening, en stiftelse, ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning eller en motsvarande utländsk juridisk person med hemvist i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Sverige och uppfyller kraven i 23 d § andra stycket och 23 j och 23 k §§.

Begreppet allmännyttigt syfte bör tolkas brett. Ledning för tolkning av begreppet kan tas från vad som anses vara ett sådant syfte enligt IL och

lotterilagen. Ett allmännyttigt syfte kan t.ex. vara att bidra till samhällets utveckling, till lösningen av ett samhällsproblem eller svara mot ett behov i samhället. Syftet ska emellertid vara förenligt med de mål och principer som finns för välfärden. Ett allmännyttigt syfte kan inte vara begränsat till vissa familjers, medlemmars eller andra bestämda personers intressen. En juridisk person ska inte anses ha ett allmännyttigt syfte om ett eventuellt ekonomiskt överskott ges tillbaka till ägare, medlemmar, huvudmän eller andra bestämda personer.

Med motsvarande juridisk person avses associationsformer som finns i andra ESS-länder och som motsvarar ideella föreningar, stiftelser eller SVB. Handlingar som visar att den juridiska personen motsvarar någon av de svenska idéburna organisationerna ska vara utfärdade av auktoriserade myndigheter.

23 d §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av vilken verksamhet som får bedrivas i en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering inte kommer att omfatta de idéburna aktörer som anges i 23 c § 2 st.

I *andra stycket* införs en följdändring som innebär att bestämmelsen om att den juridiska personen inte får överlämna verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd även kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

23 e §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av hur stort rörelseresultat som får uppnås inte kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

23 g §

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.1.

I paragrafens *första stycke* införs en ändring som innebär att det tillåtna rörelseresultatet hos ett företag med tillstånd att ta emot offentlig finansiering som lägst kan uppgå till ett prisbasbelopp. Det tillåtna rörelseresultatet beräknas därmed som det högsta av en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång och det prisbasbelopp som gällde för det kalenderår då föregående räkenskapsår gick ut.

I paragrafens *andra stycke* anges att om inget föregående räkenskapsår finns, får det tillåtna rörelseresultatet beräknas som det högsta av en avkastningsränta på det operativa kapitalet vid utgången av det första räkenskapsåret och det prisbasbelopp som gäller för det kalenderår då det första räkenskapsåret går ut.

23 i §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av hur stora värdeöverföringar som får göras inte kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

8.2 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

7 a kap.

1 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2 och 5.3.

I paragrafen införs i ett nytt *andra stycke* en bestämmelse som innebär att ett tillstånd att lämna offentlig finansiering även ska lämnas om sökanden har ett allmännyttigt syfte och är en ideell förening, en stiftelse, ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning eller en motsvarande utländsk juridisk person med hemvist i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Sverige och uppfyller kraven i 7 a kap. 2 § andra stycket och 7 a kap. 8 och 9 §§.

Begreppet allmännyttigt syfte bör tolkas brett. Ledning för tolkning av begreppet kan tas från vad som anses vara ett sådant syfte enligt IL och lotterilagen. Ett allmännyttigt syfte kan t.ex. vara att bidra till samhällets utveckling, till lösningen av ett samhällsproblem eller svara mot ett behov i samhället. Syftet ska emellertid vara förenligt med de mål och principer som finns för välfärden. Ett allmännyttigt syfte kan inte vara begränsat till vissa familjers, medlemmars eller andra bestämda personers intressen. En juridisk person ska inte anses ha ett allmännyttigt syfte om ett eventuellt ekonomiskt överskott ges tillbaka till ägare, medlemmar, huvudmän eller andra bestämda personer.

Med motsvarande juridisk person avses associationsformer som finns i andra ESS-länder och som motsvarar ideella föreningar, stiftelser eller SVB. Handlingar som visar att den juridiska personen motsvarar någon av de svenska idéburna organisationerna ska vara utfärdade av auktoriserade myndigheter.

2 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av vilken verksamhet som får bedrivas av en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering inte kommer att omfatta de idéburna aktörer som anges i 7 a kap. 1 § 2 st.

I *andra stycket* införs en följdändring som innebär att regeln om att den juridiska personen inte får överlämna verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd även kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

3 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av hur stort rörelseresultat som får uppnås inte kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

5 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.1.

I paragrafens *första stycke* införs en ändring som innebär att det tillåtna rörelseresultatet hos ett företag med tillstånd att ta emot offentlig finansiering som lägst kan uppgå till ett prisbasbelopp. Det tillåtna rörelseresultatet beräknas därmed som det högsta av en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång och det prisbasbelopp som gällde för det kalenderår då föregående räkenskapsår gick ut.

I paragrafens *andra stycke* anges att om inget föregående räkenskapsår finns, får det tillåtna rörelseresultatet beräknas som det högsta av en avkastningsränta på det operativa kapitalet vid utgången av det första räkenskapsåret och det prisbasbelopp som gäller för det kalenderår då det första räkenskapsåret går ut.

7 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av hur stora värdeöverföringar som får göras inte kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

8.3 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

2 a kap.

1 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2 och 5.3.

I paragrafen införs i ett nytt *andra stycke* en bestämmelse som innebär att ett tillstånd att lämna offentlig finansiering även ska lämnas om sökanden har ett allmännyttigt syfte och är en ideell förening, en stiftelse, ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning eller en motsvarande utländsk juridisk person med hemvist i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Sverige och uppfyller kraven i 23 d § andra stycket och 23 j och 23 k §§.

Begreppet allmännyttigt syfte bör tolkas brett. Ledning för tolkning av begreppet kan tas från vad som anses vara ett sådant syfte enligt IL och lotterilagen. Ett allmännyttigt syfte kan t.ex. vara att bidra till samhällets utveckling, till lösningen av ett samhällsproblem eller svara mot ett behov i samhället. Syftet ska emellertid vara förenligt med de mål och principer som finns för välfärden. Ett allmännyttigt syfte kan inte vara begränsat till vissa familjers, medlemmars eller andra bestämda personers intressen. En juridisk person ska inte anses ha ett allmännyttigt syfte om ett eventuellt ekonomiskt överskott ges tillbaka till ägare, medlemmar, huvudmän eller andra bestämda personer.

Med motsvarande juridisk person avses associationsformer som finns i andra ESS-länder och som motsvarar ideella föreningar, stiftelser eller SVB. Handlingar som visar att den juridiska personen motsvarar någon av de svenska idéburna organisationerna ska vara utfärdade av auktoriserade myndigheter.

2 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av vilken verksamhet som får bedrivas av en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering inte kommer att omfatta de idéburna aktörer som anges i 2 a kap. 1 § 2 st.

I *andra stycket* införs en följdändring som medför att regeln om att den juridiska personen inte får överlämna verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd även kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

3 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av hur stort rörelseresultat som får uppnås inte kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

5 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.1.

I paragrafens *första stycke* införs en ändring som innebär att det tillåtna rörelseresultatet hos ett företag med tillstånd att ta emot offentlig finansiering som lägst kan uppgå till ett prisbasbelopp. Det tillåtna rörelseresultatet beräknas därmed som det högsta av en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång och det prisbasbelopp som gällde för det kalenderår då föregående räkenskapsår gick ut.

I paragrafens *andra stycke* anges att om inget föregående räkenskapsår finns, får det tillåtna rörelseresultatet beräknas som det högsta av en avkastningsränta på det operativa kapitalet vid utgången av det första räkenskapsåret och det prisbasbelopp som gäller för det kalenderår då det första räkenskapsåret går ut.

7 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.4.

I *första stycket* införs en avgränsning som innebär att begränsningen av hur stora värdeöverföringar som får göras inte kommer att omfatta de idéburna aktörerna.

För denna promemoria relevanta lagförslag i lagrådsremissen Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1993:387) om stöd och service
till vissa funktionshindrade

dels att 23 c–23 g §§ ska betecknas 23 o–23 s §§,

dels att 9 d, 13, 20 a, 23, 23 a, 26 och 27 §§ ska ha följande lydelse,

*dels att det ska införas tretton nya paragrafer, 17 a och 23 c–23 n §§, och
närmast före 23 c, 23 e, 23 i, 23 j och 23 l §§ nya rubriker av följande
lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 d §¹

Som kostnad för personlig assistans enligt 9 § 2 anses inte ersättning för
assistans som utförs av någon

1. som inte har fyllt 18 år,
2. som är bosatt utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
3. som till följd av sjukdom, ålderdom eller liknande orsak saknar
förmåga att utföra arbete som personlig assistent, eller
4. på arbetstid som överstiger den tid som anges i 2–4 §§ lagen
(1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete, 5–10 b §§ arbetstidslagen
(1982:673) eller kollektivavtal som uppfyller kraven i 3 § arbetstidslagen.

*Ekonomiskt stöd enligt 9 § 2 för
köp av personlig assistans från en
enskild juridisk person får endast
lämnas om den juridiska personen
vid utförandet av assistansen hade
tillstånd att ta emot offentlig finan-
siering enligt 23 c §.*

*Lydelse enligt lagrådsremissen
Ökade tillståndskrav inom social-
tjänsten och skolväsendet*

Föreslagen lydelse

13 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga
om verksamhet enligt 9 § meddela föreskrifter till skydd för enskildas liv,
personliga säkerhet eller hälsa.

¹ Senaste lydelse 2012:930.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. avgift för ansökningar enligt 20 a §, och
2. villkor för tillstånd enligt 23 och 23 a §§.

1. avgift för ansökningar och tillsyn enligt 20 a §,
2. villkor för tillstånd enligt 23 och 23 a §§, samt

3. hur en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska redovisa att förutsättningarna i 23 c–23 k §§ är uppfyllda.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 a §

Ersättning som följer av ett avtal enligt 17 § till sådana privata utförare som avses i 10 kap. 7 § kommunallagen (2017:725) får, i fråga om juridiska personer, endast lämnas om utföraren har tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 23 c §.

Lydelse enligt lagrådsremissen
Ökade tillståndskrav inom socialtjänsten och skolväsendet

Föreslagen lydelse

20 a §

Inspektionen för vård och omsorg får ta ut *en avgift* för ansökningar om tillstånd enligt 23 §.

Inspektionen för vård och omsorg får ta ut *avgifter* för ansökningar om tillstånd enligt 23 och 23 c §§ samt för tillsyn av kraven för tillstånd enligt 23 c §.

23 §

En enskild person får inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg yrkesmässigt bedriva verksamhet som avses i 9 § 2–10.

Tillstånd att bedriva verksamhet som avses i första stycket får *meddelas endast den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten. I fråga om en juridisk person ska prövningen avse*

Tillstånd att bedriva verksamhet som avses i första stycket får *endast lämnas om den enskilde är en juridisk person och om företrädarna för den juridiska personen genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten. Med företrädare avses*

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och

4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Vidare krävs att *den enskilda personen i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att* samtliga som anges i andra stycket 1–4 bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Kommun och landsting som ska bedriva verksamhet som avses i första stycket ska anmäla denna verksamhet till Inspektionen för vård och omsorg innan verksamheten påbörjas.

Den som har beviljats ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt 9 § 2 eller assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, och som har anställt någon för sådan personlig assistans, ska göra en anmälan till Inspektionen för vård och omsorg innan assistenten påbörjar sitt arbete.

23 a §

En sådan *enskild* person som avses i 23 § ska ha ekonomiska förutsättningar att uppfylla de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Nuvarande lydelse

En sådan *juridisk* person som avses i 23 § ska ha ekonomiska förutsättningar att uppfylla de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Föreslagen lydelse

Tillstånd att ta emot offentlig finansiering

Förutsättningar för tillståndet

23 c §

En juridisk person kan ansöka om tillstånd att ta emot offentlig finansiering hos Inspektionen för vård och omsorg. Ett sådant tillstånd ska lämnas om sökanden visar att de offentliga medlen, utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet enligt 23 e §, kommer att användas till verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag och i övrigt uppfyller kraven i 23 d–23 k §§.

23 d §

I den juridiska personen får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, socialtjänstlagen (2001:453) eller skollagen (2010:800).

Den juridiska personen får inte lämna över verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd.

*Högsta tillåtna rörelseresultat**23 e §*

För en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

Det högsta tillåtna rörelseresultatet för varje räkenskapsår beräknas enligt 23 f–23 h §§.

23 f §

Det högsta tillåtna rörelseresultatet utgörs av det tillåtna rörelseresultatet enligt 23 g § ökat med skillnaden mellan det tillåtna rörelseresultatet under de tre senaste räkenskapsåren, eller den kortare tid som verksamheten bedrivits, och det lägre rörelseresultat som den juridiska personen redovisat under samma period.

23 g §

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång. För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som en avkastningsränta på det operativa kapitalet vid det räkenskapsårets utgång.

Avkastningsräntan ska bestämmas till statslåneräntan vid föregående räkenskapsårs utgång, ökad med sju procentenheter. För den juridiska personens första räkenskapsår ska avkastningsräntan bestämmas till statslåneräntan vid det räkenskapsårets utgång, ökad med sju procentenheter. Statslåneräntan ska dock alltid som lägst anses vara noll procent.

23 h §

Med operativt kapital avses rörelsetillgångar med avdrag för rörelseskulder. Det operativa kapitalet ska dock som lägst anses vara noll kronor.

Vid beräkningen av rörelsetillgångarna ska följande tillgångar inte beaktas: finansiella anläggningstillgångar, kortfristiga fordringar hos koncern- och intresseföretag, kortfristiga placeringar samt likviditet som överstiger tio procent av den juridiska personens omsättning och inte motiveras av verksamhetens behov.

Värdeöverföringar

23 i §

Inga värdeöverföringar från den juridiska personen får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för den juridiska personen.

Redovisning och revision

23 j §

En juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska lämna en årsredovisning som

upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) till Inspektionen för vård och omsorg.

Årsredovisningen ska ha kommit in till Inspektionen för vård och omsorg senast när den enligt 8 kap. 3 § årsredovisningslagen ska ha kommit in till registreringsmyndigheten eller hållas tillgänglig för alla som är intresserade.

23 k §

Den juridiska personen ska ha en auktoriserad eller godkänd revisor.

För juridiska personer för vilka regler om revision inte finns i någon annan lag ska reglerna i revisionslagen (1999:1079) tillämpas.

Sanktionsavgift och återkallelse av tillstånd

23 l §

Om den juridiska personen inte uppfyller kraven i 23 c–23 k §§ får Inspektionen för vård och omsorg besluta om en sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig får tillståndet återkallas.

Första stycket ska inte tillämpas om det finns särskilda skäl för att en juridisk person har ett rörelseresultat som är högre än vad som anges i 23 e–23 h §§, och det över-skjutande beloppet återförs i verksamheten senast påföljande räkenskapsår.

23 m §

En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst tio procent av den juridiska personens omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under det första räkenskapsåret eller om uppgifter om årsomsättning annars saknas, är bristfälliga eller kan antas vara missvisande får årsomsättningen uppskattas.

Sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas med hänsyn till överträdelsens karaktär och omfattning samt hur länge överträdelsen pågått. Avgiften ska tillfalla staten.

23 n §

En sanktionsavgift får inte beslutas senare än fem år från utgången av det kalenderår då det räkenskapsår när överträdelsen skedde har gått ut.

Sanktionsavgiften ska betalas till Inspektionen för vård och omsorg inom trettio dagar efter det att beslutet fått laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet. Om sanktionsavgiften inte betalas inom den tiden ska Inspektionen för vård och omsorg lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

*Lydelse enligt lagrådsremissen
Ökade tillståndskrav inom socialtjänsten och skolväsendet*

Föreslagen lydelse

26 §

Tillsyn enligt denna lag innebär granskning av att verksamheten uppfyller krav och mål enligt lagar och andra föreskrifter samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. Tillsynen innebär även granskning av att den som har meddelats tillstånd enligt 23 § fortlöpande uppfyller kraven i 23 § andra och tredje styckena samt 23 a och 23 b §§.

Tillsyn enligt denna lag innebär granskning av att verksamheten uppfyller krav och mål enligt lagar och andra föreskrifter samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. Tillsynen innebär även granskning av att den som har meddelats tillstånd enligt 23 § fortlöpande uppfyller kraven i 23 § andra och tredje styckena samt 23 a och 23 b §§ och att juridiska personer med tillstånd att ta emot offentlig finansiering fortlöpande uppfyller villkoren för tillståndet i 23 c–23 k §§.

Föreläggande enligt 26 c och 26 f §§, återkallelse av tillstånd och förbud enligt 26 g § första och andra styckena och 26 h § får användas endast när

verksamheten inte uppfyller de krav som framgår av lagar och andra föreskrifter.

Bilaga 1

27 §

Beslut av en nämnd som avses i 22 § eller av Inspektionen för vård och omsorg får överklagas till allmän förvaltningsdomstol om beslutet avser

1. insatser för en enskild enligt 9 §,
2. utbetalning till någon annan enligt 11 §,
3. återbetalning enligt 12 §,
4. förhandsbesked om rätt till insatser enligt 16 § andra eller tredje stycket,
5. tillstånd till enskild verksamhet enligt 23 §,
6. omhändertagande av person-
akt enligt 23 f §,
7. föreläggande enligt 26 c och 26 f §§,
8. återkallelse av tillstånd och
förbud enligt 26 g–26 i §§, *eller*
9. indragning eller nedsättning av
ekonomiskt stöd enligt 9 c § andra
stycket.
8. omhändertagande av person-
akt enligt 23 r §,
8. återkallelse av tillstånd och
förbud enligt 23 l § och 26 g–
26 i §§,
9. indragning eller nedsättning av
ekonomiskt stöd enligt 9 c § andra
stycket,
10. *tillstånd att ta emot offentlig
finansiering enligt 23 c §, eller*
11. *sanktionsavgift enligt 23 l §.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I fråga om överklagande av Inspektionen för vård och omsorgs beslut enligt 23 e § gäller i tillämpliga delar 6 kap. 7–11 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Beslut i frågor som avses i första stycket gäller omedelbart.

I fråga om överklagande av Inspektionen för vård och omsorgs beslut enligt 23 q § gäller i tillämpliga delar 6 kap. 7–11 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Beslut i frågor som avses i första stycket 1–10 gäller omedelbart, *utom återkallelse av tillstånd enligt 23 l § som endast ska gälla omedelbart om inget annat föreskrivs i beslutet.*

Förvaltningsrätten eller kammarrätten får dock förordna att dess beslut ska gälla först sedan det fått laga kraft.

-
1. Denna lag träder i kraft den 2 januari 2019.
  2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om ekonomiskt stöd för köp av personlig assistans som har utförts före ikraftträdandet.
  3. Trots vad som anges i 9 d § andra stycket får ekonomiskt stöd för köp av personlig assistans som har utförts efter ikraftträdandet lämnas om assistansen har utförts av en enskild juridisk person utan tillstånd att ta emot offentlig finansiering, förutsatt att den juridiska personen har utfört assistans åt den insatsberättigade även före ikraftträdandet. Från och med den 1 mars 2019 får dock ekonomiskt stöd för köp av personlig assistans

från en sådan juridisk person lämnas endast om den juridiska personen senast detta datum har kommit in med en ansökan om tillstånd till Inspektionen för vård och omsorg och slutligt beslut i ärendet ännu inte fått laga kraft.

4. Tillstånd enligt 23 § som lämnats till en enskild individ före ikraftträdandet ska upphöra att gälla den 1 januari 2020.

5. Trots vad som anges i 17 a § får en kommun eller ett landsting lämna ersättning som följer av avtal som slutits före ikraftträdandet till juridiska personer som inte har tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Ersättning som följer av avtal som slutits efter ikraftträdandet får lämnas till juridiska personer utan tillstånd att ta emot offentlig finansiering till och med den 28 februari 2019. Därefter får ersättning som följer av avtal som slutits efter ikraftträdandet lämnas till sådana juridiska personer endast om den juridiska personen har kommit in med en ansökan om tillstånd om offentlig finansiering till Inspektionen för vård och omsorg. Sådan ersättning får lämnas längst till dess att slutligt beslut i ärendet har fått laga kraft.

6. Trots vad som anges i femte punkten första meningen får en kommun eller ett landsting inte lämna ersättning inom ett valfrihetssystem enligt lagen (2008:692) om valfrihetssystem till juridiska personer som inte har tillstånd att ta emot offentlig finansiering efter den 31 december 2019. Därefter får en kommun eller ett landsting lämna ersättning till sådana juridiska personer om den juridiska personen senast den 1 mars 2019 har kommit in med en ansökan om tillstånd till Inspektionen för vård och omsorg och slutligt beslut i ärendet ännu inte har fått laga kraft.

Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453)
dels att 2 kap. 5 §, 7 kap. 1 och 2 §§ och 16 kap. 4 och 10 a §§ ska ha
följande lydelse,
dels att det ska införas ett nytt kapitel, 7 a kap., och tre nya paragrafer,
13 kap. 12–14 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §²

Kommunen får sluta avtal med någon annan om att utföra kommunens
uppgifter inom socialtjänsten. Genom ett sådant avtal får en kommun
tillhandahålla tjänster åt en annan kommun. Uppgifter som innefattar
myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse
överlämnas till andra juridiska personer eller en enskild individ.

*Ersättning som följer av ett avtal
enligt första stycket till sådana
privata utförare som avses i 10 kap.
7 § kommunallagen (2017:725) får,
i fråga om juridiska personer,
endast lämnas om utföraren har
tillstånd att ta emot offentlig
finansiering enligt 7 a kap.*

Lydelse enligt lagrådsremissen   *Föreslagen lydelse*
Ökade tillståndskrav inom social-
tjänsten och skolväsendet

7 kap.

1 §

Ett bolag, en förening, en sam-   *Endast juridiska personer får*
fällighet, en stiftelse eller en   *efter tillstånd av Inspektionen för*
enskild individ får inte utan till-   *vård och omsorg yrkesmässigt*
stånd av Inspektionen för vård och   *bedriva*
omsorg yrkesmässigt bedriva

1. verksamhet i form av stödboende eller hem för vård eller boende
enligt 6 kap.,

2. verksamhet i form av boenden som motsvarar dem som avses i 5 kap.
5 § andra stycket eller 5 kap. 7 § tredje stycket,

3. verksamhet i form av hem för viss annan heldygnsvård,

4. verksamhet i form av hem eller öppen verksamhet för vård under en
begränsad del av dygnet, oavsett var verksamheten bedrivs,

5. verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå
familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning
till sådana hem som tar emot barn, eller

² Senaste lydelse 2014:579.

6. hemtjänst.

Kommun och landsting som driver verksamhet som avses i första stycket 1–4 och 6, ska anmäla denna verksamhet till Inspektionen för vård och omsorg innan verksamheten påbörjas.

2 §

Tillstånd att bedriva sådan verksamhet som avses i 1 § får beviljas endast om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet.

Tillstånd får vidare endast beviljas *den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten. I fråga om en juridisk person ska prövningen avse*

Tillstånd får vidare endast beviljas *om företrädarna för den juridiska personen genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten. Med företrädare avses*

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,

2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,

3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, samt

4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Vidare krävs att *sökanden i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i andra stycket 1–4 bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.*

Vidare krävs att samtliga som anges i andra stycket 1–4 *i övrigt bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.*

Sökanden ska även ha ekonomiska förutsättningar att uppfylla de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Tillstånd får förenas med villkor av betydelse för kvaliteten och säkerheten i verksamheten.

Om verksamheten helt eller till väsentlig del ändras eller flyttas, ska nytt tillstånd sökas.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 a kap. Tillstånd att ta emot offentlig finansiering

Förutsättningar för tillståndet

1 §

En juridisk person kan ansöka om tillstånd att ta emot offentlig finansiering hos Inspektionen för

vård och omsorg. Ett sådant tillstånd ska lämnas om sökanden visar att de offentliga medlen, utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet enligt 3 §, kommer att användas till verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag och i övrigt uppfyller kraven i detta kapitel.

2 §

I den juridiska personen får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller skollagen (2010:800).

Den juridiska personen får inte lämna över verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd.

Högsta tillåtna rörelseresultat

3 §

För en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

Det högsta tillåtna rörelseresultatet för varje räkenskapsår beräknas enligt 4–6 §§.

4 §

Det högsta tillåtna rörelseresultatet utgörs av det tillåtna rörelseresultatet enligt 5 § ökat med skillnaden mellan det tillåtna rörelseresultatet under de tre senaste räkenskapsåren, eller den kortare tid som verksamheten bedrivits, och det lägre rörelseresultat som den juridiska personen redovisat under samma period.

5 §

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång. För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som en avkastningsränta på det operativa kapitalet vid det räkenskapsårets utgång.

Avkastningsräntan ska bestämmas till statslåneräntan vid föregående räkenskapsårs utgång, ökad med sju procentenheter. För den juridiska personens första räkenskapsår ska avkastningsräntan bestämmas till statslåneräntan vid det räkenskapsårets utgång, ökad med sju procentenheter. Statslåneräntan ska dock alltid som lägst anses vara noll procent.

6 §

Med operativt kapital avses rörelsetillgångar med avdrag för rörelseskulder. Det operativa kapitalet ska dock som lägst anses vara noll kronor.

Vid beräkningen av rörelsetillgångarna ska följande tillgångar inte beaktas: finansiella anläggningstillgångar, kortfristiga fordringar hos koncern- och intresseföretag, kortfristiga placeringar samt likviditet som överstiger tio procent av den juridiska personens omsättning och inte motiveras av verksamhetens behov.

Värdeöverföringar

7 §

Inga värdeöverföringar från den juridiska personen får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent

affärsmässig karaktär för den juridiska personen.

Bilaga 1

Redovisning och revision

8 §

En juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska lämna en årsredovisning som upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) till Inspektionen för vård och omsorg.

Årsredovisningen ska ha kommit in till Inspektionen för vård och omsorg senast när den enligt 8 kap. 3 § årsredovisningslagen ska ha kommit in till registreringsmyndigheten eller hållas tillgänglig för alla som är intresserade.

9 §

Den juridiska personen ska ha en auktoriserad eller godkänd revisor.

För juridiska personer för vilka regler om revision inte finns i någon annan lag ska reglerna i revisionslagen (1999:1079) tillämpas.

Avgifter

10 §

Inspektionen för vård och omsorg får ta ut avgifter för ansökningar om och tillsyn av kraven för tillstånd enligt 7 a kap. 1 §.

13 kap.

12 §

Om en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering inte uppfyller kraven i 7 a kap. får Inspektionen för vård och omsorg besluta om en sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig får tillståndet återkallas.

Första stycket ska inte tillämpas om det finns särskilda skäl för att en enskild har ett rörelseresultat som är högre än vad som anges i

2 a kap. 3–6 §§, och det över-
skjutande beloppet återförs i verk-
samheten senast påföljande räk-
skapsår.

13 §

En sanktionsavgift ska bestäm-
mas till lägst 5 000 kronor och
högst tio procent av den enskildes
omsättning närmast föregående
räkensskapsår. Om överträdelsen
har skett under det första räk-
skapsåret eller om uppgifter om
årsomsättning annars saknas, är
bristfälliga eller kan antas vara
missvisande får årsomsättningen
uppskattas.

Sanktionsavgiftens storlek ska
bestämmas med hänsyn till över-
trädelsens karaktär och omfattning
samt hur länge överträdelsen på-
gått. Avgiften ska tillfalla staten.

14 §

En sanktionsavgift får inte beslu-
tas senare än fem år från utgången
av det kalenderår då det räk-
skapsår när överträdelsen skedde
har gått ut.

Sanktionsavgiften ska betalas till
Inspektionen för vård och omsorg
inom trettio dagar efter det att
beslutet fått laga kraft eller den
längre tid som anges i beslutet. Om
sanktionsavgiften inte betalas inom
den tiden ska Inspektionen för vård
och omsorg lämna den obetalda
avgiften för indrivning. Bestäm-
melser om indrivning av statliga
fordringar finns i lagen (1993:891)
om indrivning av statliga for-
dringar m.m. Vid indrivning får
verkställighet ske enligt utsök-
ningsbalken.

16 kap.**4 §³**

Inspektionen för vård och omsorgs beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i ärenden om

1. tillstånd enligt 7 kap. 1 §,	1. tillstånd enligt 7 kap. 1 <i>och 7 a kap. 1 § samt sanktionsavgift enligt 13 kap. 12 §,</i>
2. omhändertagande av personakt enligt 7 kap. 5 §,	
3. föreläggande enligt 13 kap. 5 och 8 §§,	
4. återkallelse av tillstånd och förbud enligt 13 kap. 9–11 §§, samt	4. återkallelse av tillstånd och förbud enligt 13 kap. 9–12 §§, samt
5. överflyttning av ärende enligt 2 a kap. 11 §.	

I fråga om överklagande av Inspektionen för vård och omsorgs beslut enligt 7 kap. 4 § gäller i tillämpliga delar 6 kap. 7–11 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Andra beslut av Inspektionen för vård och omsorg enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut av Socialstyrelsen enligt 16 kap. 6 § andra stycket får inte överklagas.

Beslut av Inspektionen för vård och omsorg och domstol i fråga som avses i första stycket 2, 3 och 4 gäller omedelbart.

Beslut av Inspektionen för vård och omsorg och domstol i fråga som avses i första stycket 2, 3 och 4 gäller omedelbart, *utom beslut om återkallelse av tillstånd enligt 13 kap. 12 §, som endast ska gälla omedelbart om inget annat föreskrivs i beslutet.*

Lydelse enligt lagrådsremissen   Föreslagen lydelse
Ökade tillståndskrav inom social-
tjänsten och skolväsendet

10 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1 villkor för tillstånd enligt 7 kap. 2 § andra, tredje och fjärde styckena, <i>och</i>	1. villkor för tillstånd enligt 7 kap. 2 § andra, tredje och fjärde styckena,
2. avgift för ansökningar enligt 7 kap. 2 b §.	2. avgift för ansökningar enligt 7 kap. 2 b § samt avgifter för ansökningar och tillsyn enligt 7 a kap. 10 §, <i>och</i>
	3. <i>hur en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska redovisa att förutsättningarna i 7 a kap. är uppfyllda.</i>

³ Senaste lydelse 2013:1146.

1. Denna lag träder i kraft den 2 januari 2019.
2. Tillstånd enligt 7 kap. 1 § som lämnats till enskilda individer före ikraftträdandet ska upphöra att gälla den 1 januari 2020.
3. Trots vad som anges i 2 kap. 5 § andra stycket får en kommun lämna ersättning som följer av avtal som slutits före ikraftträdandet till juridiska personer som inte har tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Ersättning som följer av avtal som slutits efter ikraftträdandet får lämnas till juridiska personer utan tillstånd att ta emot offentlig finansiering till och med den 28 februari 2019. Därefter får ersättning som följer av avtal som slutits efter ikraftträdandet lämnas till sådana juridiska personer om den juridiska personen har kommit in med en ansökan om tillstånd om offentlig finansiering till Inspektionen för vård och omsorg. Sådan ersättning får lämnas längst till dess att slutligt beslut i ärendet har fått laga kraft.
4. Trots vad som anges i tredje punkten första meningen får en kommun inte lämna ersättning inom ett valfrihetssystem enligt lagen (2008:692) om valfrihetssystem till juridiska personer som inte har tillstånd att ta emot offentlig finansiering efter den 31 december 2019. Därefter får en kommun eller ett landsting lämna ersättning till sådana juridiska personer om den juridiska personen senast den 1 mars 2019 har kommit in med en ansökan om tillstånd till Inspektionen för vård och omsorg och slutligt beslut i ärendet ännu inte har fått laga kraft.

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 2 kap. 5 och 5 a §§, 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 och 35 §§, 19 kap. 45 §, 23 kap. 1 §, 25 kap. 10 §, 26 kap. 3, 4 och 16 §§ och 28 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 26 kap. 13 § ska lyda "Återkallelse och sanktionsavgifter",

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 2 a kap., och tre nya paragrafer, 26 kap. 15 a–15 c §§, av följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremissen   Föreslagen lydelse
Ökade tillståndskrav inom social-
tjänsten och skolväsendet

2 kap.

5 §

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem.

Godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,

2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och

3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att *den enskilde* i övrigt bedöms *lämplig*. *I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § 1–4 bedöms lämpliga*. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Godkännande ska lämnas om den enskilde *är en juridisk person som*

1. *har företrädare som* genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,

Vidare krävs att *samtliga företrädare* i övrigt bedöms *lämpliga*. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

För att godkännande ska lämnas krävs därutöver att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om godkännandet avser gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Avser godkännandet förskoleklass, grundskola eller grundsärskola krävs därutöver att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt.

Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet.

5 a §

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § andra stycket 1 och tredje stycket avse   *Med företrädare enligt 5 § avses*

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a kap. Tillstånd att ta emot offentlig finansiering

Förutsättningar för tillståndet

1 §

En juridisk person kan ansöka om tillstånd att ta emot offentlig finansiering hos Statens skolinspektion. Ett sådant tillstånd ska lämnas om sökanden visar att de offentliga medlen, utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet enligt 3 §, kommer att användas till verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag och i övrigt uppfyller kraven i detta kapitel.

2 §

I den juridiska personen får det endast bedrivas verksamhet som omfattas av krav på tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt denna lag, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller socialtjänstlagen (2001:453).

Den juridiska personen får inte lämna över verksamhet för vilken tillstånd att ta emot offentlig finansiering krävs till andra juridiska personer utan sådant tillstånd.

Högsta tillåtna rörelseresultat

3 §

För en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering gäller en begränsning av hur stort rörelseresultat som får uppnås.

Det högsta tillåtna rörelseresultatet för varje räkenskapsår beräknas enligt 4–6 §§.

4 §

Det högsta tillåtna rörelseresultatet utgörs av det tillåtna rörelseresultatet enligt 5 § ökat med skillnaden mellan det tillåtna rörelseresultatet under de tre senaste räkenskapsåren, eller den kortare tid som verksamheten bedrivits, och det lägre rörelseresultat som den juridiska personen redovisat under samma period.

5 §

Det tillåtna rörelseresultatet beräknas som en avkastningsränta på operativt kapital vid föregående räkenskapsårs utgång. För den juridiska personens första räkenskapsår beräknas det tillåtna rörelseresultatet som en avkastningsränta på det operativa kapitalet vid det räkenskapsårets utgång.

Avkastningsräntan ska bestämmas till statslåneräntan vid föregående räkenskapsårs utgång, ökad med sju procentenheter. För den juridiska personens första räkenskapsår ska avkastningsräntan bestämmas till statslåneräntan vid det räkenskapsårets utgång, ökad med sju procentenheter. Statslåneräntan ska dock alltid som lägst anses vara noll procent.

6 §

Med operativt kapital avses rörelsetillgångar med avdrag för rörelseskulder. Det operativa kapitalet ska dock som lägst anses vara noll kronor.

Vid beräkningen av rörelsetillgångarna ska följande tillgångar inte beaktas: finansiella anläggningstillgångar, kortfristiga fordringar hos koncern- och intresseföretag, kortfristiga placeringar samt likviditet som överstiger tio procent av den juridiska personens omsättning och inte motiveras av verksamhetens behov.

Värdeöverföringar

7 §

Inga värdeöverföringar från den juridiska personen får göras utöver det högsta tillåtna rörelseresultatet. Med värdeöverföringar avses affärshändelser som medför att den juridiska personens förmögenhet minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för den juridiska personen.

Redovisning och revision

8 §

En juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska lämna en årsredovisning som upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) till Statens skolinspektion.

Årsredovisningen ska ha kommit in till Skolinspektionen senast när den enligt 8 kap. 3 § årsredovisningslagen ska ha kommit in till registreringsmyndigheten eller hållas tillgänglig för alla som är intresserade.

9 §

Den juridiska personen ska ha en auktoriserad eller godkänd revisor.

För juridiska personer för vilka regler om revision inte finns i någon annan lag ska reglerna i revisionslagen (1999:1079) tillämpas.

Avgifter

10 §

Statens skolinspektion får ta ut avgifter för ansökningar om och tillsyn av kraven för tillstånd enligt 2 a kap. 1 §.

Bemyndiganden

11 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering ska redovisa att förutsättningarna i detta kapitel är uppfyllda, och

2. avgifter för ansökningar och tillsyn enligt 10 §.

8 kap.

21 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje barn vid förskoleenheten.

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 22 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 23 §.

9 kap.

19 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 20 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 21 §.

10 kap.

37 §⁴

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 38 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 39 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

11 kap.

36 §⁵

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 37 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 38 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

14 kap.

15 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 16 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 17 §.

16 kap.

52 §⁶

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen, enligt 42 §, var skyldig att erbjuda utbildning på nationella program vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

⁴ Senaste lydelse 2015:73.

⁵ Senaste lydelse 2015:73.

⁶ Senaste lydelse 2015:73.

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 53 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 54 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

17 kap.

31 §⁷

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på preparandutbildning vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 32 och 33 §§ och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 34 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

35 §⁸

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på programinriktat individuellt val vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av

1. bidrag för den del av utbildningen som motsvarar det yrkesprogram som det programinriktade individuella valet är inriktat mot, och

2. bidrag för den del av utbildningen som avser det stöd som eleven behöver för att uppnå behörighet för yrkesprogrammet. Bidrag enligt denna punkt ska utgå under högst ett år.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

19 kap.

45 §⁹

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap.

⁷ Senaste lydelse 2015:73.

⁸ Senaste lydelse 2015:73.

⁹ Senaste lydelse 2015:73.

27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidrag enligt första stycket ska endast lämnas till enskilda huvudmän med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

23 kap.

1 §¹⁰

En kommun, ett landsting eller en enskild huvudman får enligt bestämmelserna i detta kapitel med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal om att någon annan än kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen utför uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag (entreprenad).

Ersättning som följer av ett avtal enligt första stycket till sådana privata utförare som avses i 10 kap. 7 § kommunallagen (2017:725) får, i fråga om juridiska personer, endast lämnas om utföraren har tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap.

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar får en kommun eller ett landsting genom ett avtal enligt första stycket utföra uppgifter åt en annan huvudman inom skolväsendet.

De bestämmelser som finns för en utbildning eller en annan verksamhet enligt denna lag ska med de undantag som anges i detta kapitel gälla även vid entreprenad.

25 kap.

10 §

Den kommun där en enskild bedriver sådan pedagogisk omsorg som avses i 2 § ska efter ansökan besluta att huvudmannen har rätt till bidrag om

1. huvudmannen har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för motsvarande offentlig verksamhet,

2. verksamheten inte innebär påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet,

3. verksamheten är öppen för alla barn som en kommun ska sträva efter att erbjuda motsvarande verksamhet, med undantag för barn som

3. verksamheten är öppen för alla barn som en kommun ska sträva efter att erbjuda motsvarande verksamhet, med undantag för barn som

¹⁰ Senaste lydelse 2017:759.

hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för enligt 13 § andra stycket, *och*

4. avgifterna inte är oskäligt höga.

hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för enligt 13 § andra stycket,

4. avgifterna inte är oskäligt höga, *och*

5. *huvudmannen antingen är en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap. eller en enskild individ.*

Kommunen får besluta att en huvudman har rätt till bidrag trots att villkoret i första stycket 3 inte är uppfyllt, om det finns skäl med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär.

Lydelse enligt lagrådsremissen   Föreslagen lydelse
Ökade tillståndskrav inom social-
tjänsten och skolväsendet

26 kap.

3 §

Statens skolinspektion har tillsyn över

1. skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet enligt denna lag,

2. utbildning som avses i 29 kap. 17 §,

3. hur en kommun uppfyller sina skyldigheter enligt 7 kap. 21 och 22 §§, 24 kap. 23 och 24 §§ samt 29 kap. 9 §,

4. hur en kommun uppfyller sitt tillsynsansvar enligt 4 §, *och*

5. att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 5 b §§.

4. hur en kommun uppfyller sitt tillsynsansvar enligt 4 §,

5. att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 5 b §§, *och*

6. *att juridiska personer med tillstånd att ta emot offentlig finansiering fortlöpande uppfyller villkoren för tillståndet i 2 a kap.*

Första stycket gäller inte om tillsynen är en särskild uppgift för en annan tillsynsmyndighet.

4 §

En kommun har tillsyn över

1. förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § andra stycket,

2. pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har förklarat ha rätt till bidrag enligt 25 kap. 10 §, *och*

3. att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 5 b §§.

Kommunens tillsyn enligt första stycket omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. följs.

Kommunens tillsyn enligt första stycket omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. följs *eller att juridiska personer med tillstånd att ta emot offentlig finansiering*

Nuvarande lydelse

enligt 2 a kap. 1 § fortlöpande uppfyller villkoren för tillståndet.

Föreslagen lydelse

15 a §

Om en juridisk person med tillstånd att ta emot offentlig finansiering inte uppfyller kraven i 2 a kap. får Statens skolinspektion besluta om en sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig får tillståndet återkallas.

Första stycket ska inte tillämpas om det finns särskilda skäl för att en enskild har ett rörelseresultat som är högre än vad som anges i 2 a kap. 3–6 §§, och det överskjutande beloppet återförs i verksamheten senast påföljande räkenskapsår.

15 b §

En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst tio procent av den enskildes omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under det första räkenskapsåret eller om uppgifter om årsomsättning annars saknas, är bristfälliga eller kan antas vara missvisande får årsomsättningen uppskattas.

Sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas med hänsyn till överträdelsens karaktär och omfattning samt hur länge överträdelsen pågått. Avgiften ska tillfalla staten.

15 c §

En sanktionsavgift får inte beslutas senare än fem år från utgången av det kalenderår då det räkenskapsår när överträdelsen skedde har gått ut.

Sanktionsavgiften ska betalas till Statens skolinspektion inom trettio dagar efter det att beslutet fått laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet. Om sanktionsavgiften

inte betalas inom den tiden ska Skolinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

16 §

Tillsynsmyndigheten får besluta att ett beslut om återkallelse ska gälla trots att det inte har vunnit laga kraft.

Beslut om återkallelse av tillstånd enligt 15 a § gäller omedelbart om inget annat föreskrivs i beslutet.

28 kap.

2 §¹¹

Beslut av Statens skolinspektion får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. godkännande enligt 2 kap. 5 § eller 24 kap. 3 a § eller återkallelse av sådant godkännande enligt 26 kap. 13 eller 14 §,

2. medgivande enligt 24 kap. 4 a § eller återkallelse av sådant medgivande enligt 26 kap. 13 §,

3. förklaring om rätt till bidrag enligt 24 kap. 6 § eller återkallelse av sådan rätt enligt 26 kap. 13 §,

4. statliga åtgärder för rättelse enligt 26 kap. 17 §,

5. tillfälligt verksamhetsförbud enligt 26 kap. 18 §, *eller* 5. tillfälligt verksamhetsförbud enligt 26 kap. 18 §,

6. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §, *eller* 6. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §, *eller*

7. *tillstånd att ta emot offentlig finansiering enligt 2 a kap. eller återkallelse av sådant tillstånd och beslut om sanktionsavgift enligt 26 kap. 15 a §.*

1. Denna lag träder i kraft den 2 januari 2019.

2. Trots bestämmelserna i 8 kap. 21 § andra stycket, 9 kap. 19 § andra stycket, 10 kap. 37 § andra stycket, 11 kap. 36 § andra stycket, 14 kap. 15 § andra stycket, 16 kap. 52 § andra stycket, 17 kap. 31 § andra stycket, 17 kap. 35 § andra stycket, 19 kap. 45 § andra stycket och 25 kap. 10 § andra stycket ska bidrag lämnas till enskilda som saknar tillstånd att ta emot offentlig finansiering men som godkänts som huvudmän före ikraftträdandet

¹¹ Senaste lydelse 2015:802.

- a. till och med den 31 december 2019 vad gäller enskilda individer,
- b. till och med den 28 februari 2019 vad gäller juridiska personer som inte ansökt om tillstånd att ta emot offentlig finansiering, och
- c. till dess att slutligt beslut i ärendet har fått laga kraft vad gäller juridiska personer som senast den 1 mars 2019 ansökt om tillstånd att ta emot offentlig finansiering.

En kommun får oaktat de tidpunkter som anges i första stycket välja att lämna bidrag fram till pågående termins slut.

3. Trots vad som anges i 23 kap. 1 § andra stycket får ersättning som följer av avtal som slutits före ikraftträdandet lämnas till juridiska personer som inte har tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Ersättning som följer av avtal som slutits efter ikraftträdandet får lämnas till juridiska personer utan tillstånd att ta emot offentlig finansiering till och med den 28 februari 2019. Därefter får ersättning som följer av avtal som slutits efter ikraftträdandet lämnas till sådana juridiska personer endast om den juridiska personen har kommit in med en ansökan om tillstånd om offentlig finansiering till Statens skolinspektion. Sådan ersättning får lämnas längst till dess att slutligt beslut i ärendet har fått laga kraft.

Källa och omfattning

För att analysera effekterna av en lägsta tillåten nivå mer detaljerat har uppgifter från Serranodatabasen studerats. Studien har avsett vilken effekt som en begränsning av rörelseresultatet enligt kravet på tillstånd att ta emot offentlig finansiering skulle ha fått på rörelseresultatet för företag och organisationer inom de aktuella områdena. Möjligheten att föra över outnyttjat tillåtet rörelseresultat från maximalt tre tidigare år har beaktats, med antagandet att regleringen varit i kraft de tre år som föregick 2015. Eftersom det rörelseresultat som tillåts enligt begränsningen för varje enskilt år baseras på statslåneräntan och det operativa kapitalet under föregående räkenskapsår har uppgifter för totalt fem år, 2011–2015 använts. Studien har även undersökt vilka effekter som införandet av en lägsta tillåten nivå på rörelseresultatet om ett prisbasbelopp skulle få.

Företagsunderlag i studien

Uppgifterna om företagen har hämtats i enlighet med Valfärdsutredningens urval av s.k. SNI-koder, med undantag för företagen inom hälso- och sjukvården.¹² Valfärdsutredningen har valt ut de SNI-koder som huvudsakligen är offentligt finansierade. Eftersom det i detta underlag inte finns något sätt att i ett enskilt företag skilja mellan offentlig eller privat finansiering kan det ingå vissa företag som är privat finansierade.

Studien baseras på uppgifter från 3 435 företag (aktiebolag, ekonomiska föreningar, handelsbolag/kommanditbolag och utländska juridiska personer). Den totala populationen för de aktuella SNI-koderna var 6 925 företag 2011–2015. Ungefär hälften av dessa hade dock under perioden avvecklat eller bytt verksamhet, blivit inaktiva eller lämnat ofullständiga uppgifter. Ett företag har endast inkluderats i studien om företaget haft huvudsaklig verksamhet inom de aktuella SNI-koderna 2015. I vissa fall kan ett företag tidigare ha bedrivit verksamhet inom de aktuella SNI-koderna, men bytt verksamhet 2015 och då fallit ut ur studien. Studien tar inte hänsyn till att företagen (och i viss mån även köparna) sannolikt kan komma ändra beteende inför och efter ikraftträdandet av begränsningen av rörelseresultat. Sannolikt skulle många företag t.ex. öka sina rörelseresultat före ikraftträdandet, och efter ikraftträdandet öka det operativa kapitalet, bl.a. genom att använda de medel som ska återföras verksamheten. Kravet på att verksamhet av det aktuella slaget ska bedrivas i en separat juridisk person kommer också innebära organisatoriska förändringar som studien inte kan ta hänsyn till.

¹² SNI är en standard för svensk näringsgrensindelning. I studien ingår följande SNI-koder: Skollagsreglerad verksamhet – 85.100, 85.201, 85.202, 85.311, 85.312, 85.321, 85.322, 85.323, 88.910, Social omsorg med boende – 87.100, 87.201, 87.202, 87.203, 87.301, 87.302, 87.901, 87.902, Öppna sociala insatser – 88.101, 88.102, 88.991, 88.992, 88.993.

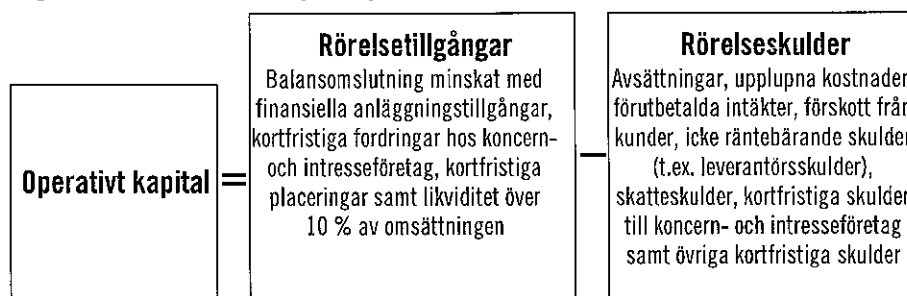
De uppgifter som hämtats för varje företag är dels grundläggande företagsuppgifter som organisationsnummer, huvudsaklig SNI-kod på femsiffrig nivå och antal anställda, dels de bokslutsuppgifter som krävs för att beräkna det tillåtna rörelseresultatet i enlighet med regeringens förslag. Det är i huvudsak fråga om uppgifter om period för räkenskapsåret, rörelseresultat, balansomslutning, nettoomsättning, finansiella anläggningstillgångar, kortfristiga fordringar hos koncern- och intresseföretag, kortfristiga placeringar, kassa och bank, leverantörsskulder, upplupna kostnader, förutbetalda intäkter och förskott från kunder samt avsättningar, inklusive långfristig uppskjuten skatteskuld.

Beräkningsmetod

För att beräkna det samlade rörelseresultatet före finansiella poster 2015 (vinst) samt effekterna av begränsningen av rörelseresultat, med och utan en lägsta nivå, har följande metod använts:

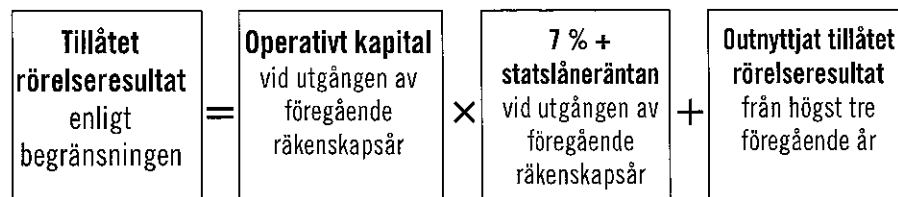
- Operativt kapital har beräknats för utgången av 2011–2014 med utgångspunkt i företagets rörelsetillgångar, minskade med bl.a. rörelseskulder och den del av medlen i form av kassa och bank som översteg 10 procent av företagets nettoomsättning samma år (se figur 10.1).

Figur 10.1 Beräkning av operativt kapital

- Tillåtet rörelseresultat enligt begränsningen har för 2012–2015 beräknats med utgångspunkt i det operativa kapitalet vid utgången av föregående räkenskapsår multiplicerat med den veckovisa statslåneräntan vid slutet av föregående räkenskapsår ökat med 7 procentenheter. Därefter läggs outnyttjat tillåtet rörelseresultat från högst tre föregående år till (se figur 10.2). Ett negativt tillåtet rörelseresultat har fastställts till noll.

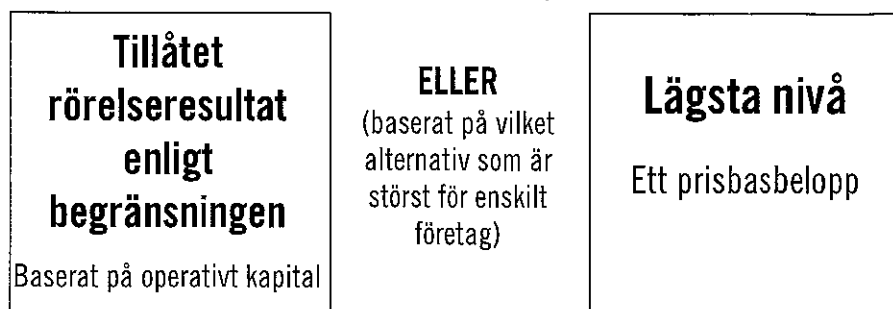
Figur 10.2 Beräkning av tillåtet rörelseresultat

- En alternativ beräkning av rörelseresultatet har gjorts där det tillåtna rörelseresultatet har ökat till att motsvara ett prisbasbelopp det

aktuella året för respektive företag om det tillåtna rörelseresultatet baserat på det operativa kapitalet skulle understiga denna nivå (se figur 10.3). Även i detta fall har outnyttjat tillåtet rörelseresultat från högst tre tidigare år inräknats.

Figur 10.3 Tillåtet rörelseresultat och lägsta nivå

- För 2012–2014 har rörelseresultat som understigit det tillåtna rörelseresultatet enligt begränsningen överförts till nästa räkenskapsår för varje enskilt företag. Rörelseresultat som har överstigit det tillåtna rörelseresultatet enligt begränsningen utgör sådana medel som skulle ha återförts till verksamheten om begränsningen av rörelseresultatet hade trätt i kraft. Pengar som skulle ha återförts till verksamheten har inte förts vidare till senare räkenskapsår som negativt tillåtet rörelseresultat, utan kan ge en uppskattning av storleken på möjliga återinvesteringar givet att begränsningen varit i kraft. Om ett företag upphört med sin verksamhet, eller ändrat huvudsaklig SNI-kod till en verksamhet som inte omfattats av studien, har företaget fallit ur underlaget och inget tillåtet rörelseresultat har förts över till senare räkenskapsår.
- Rörelseresultat före finansiella poster och rörelsemarginaler har beräknats för 2015 med beaktande av outnyttjat tillåtet rörelseresultat från maximalt tre tidigare räkenskapsår samt med och utan en lägsta nivå om ett prisbasbelopp (se figur 10.4).

Figur 10.4 Beräkning av tillåtet rörelseresultat

